www.nv-online.info

№ 32 (4079)

26 красавіка 2016 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

«Чарнобыльскі Шлях-2016»: дзе і калі…

Сёння ў Мінску адбудзецца дэманстрацыя і мітынг з нагоды 30-годдзя катастрофы на Чарнобыльскай АЭС.

Мінгарвыканкам дазволіў збор удзельнікаў акцыі 26 красавіка з 18.00 да 18.30 на пляцоўцы ля кінатэатра "Кастрычнік".

З 18.30 да 20.00 – дэманстрацыя ад кінатэатра да памятнага знака "Ахвярам Чарнобыля", што побач са скрыжаваннем вуліц Арлоўскай і Карастаянавай, дзе з 20.00 да 21.00 адбудзецца мітынг і ўскладанне кветак.

30 гадоў Беларусь стогне пад Чарнобылем. Уратуемся?

У час аварыі над разбураным рэактарам утварыўся слуп газаў і аэразоляў. Распаўсюджванне радыеактыўных рэчываў, па назіраннях 26 красавіка 1986 года, адбылося наступным чынам: прыблізна 20% апынулася на вышыні 1800 метраў, амаль столькі ж – у прыземным слоі (600–1200 м); максімум радыеактыўных рэчываў (60%) – на вышыні 1200–1300 метраў.

Інфармацыя аб радыяцыйным становішчы ў першыя гадзіны пасля выбуху адсутнічала з-за рэдкай сеткі назіранняў і недастатковага аснашчэння прыладамі. Наземныя вымярэнні на асобных метэастанцыях праведзены з затрымкай (у 9 гадзін 26 красавіка) у адпаведнасці з рэжымам вымярэнняў. Гама-здымка з верталётаў пачалася 27 красавіка і дала магчымасць вызначыць, што ў радыусе 10 кіламетраў ад аварыйнага энергаблока магутнасць экспазіцыйнай дозы (МЭД) на вышыні 200 метраў дасягала 1000 мР/гадз, а 28 красавіка – 500 мР/гадз. У Белгідрамет звесткі пра магутнасць экспазіцыйнай дозы пачалі паступаць на зыходзе 27 красавіка, надзейныя дадзеныя – 28 красавіка.

Праз трое сутак вышыня радыеактыўнага струменя дасягала 200–400 метраў. Радыеактыўныя рэчывы ў газападобнай, лятучай і аэразольнай формах пераносіліся паветранымі патокамі на адпаведнай вышыні. Ветравымі патокамі на вышыні 1200 метраў радыеактыўнасць пачатковага выкіду (лёгкія фракцыі) пераносілася на поўнач і паўночны захад і праз 36 гадзін (у другой палове дня 27 красавіка) дасягнула Швецыі, дзе была зарэгістравана і ідэнтыфікавана як радыяцыйная аварыя на энергетычным рэактары з гарэннем графіту. Заходні струмень паветраных мас, абагачаных радыенуклідамі, дасягнуў Польшчы, 29–30 красавіка высокі радыяцыйны фон зарэгістраваны ў Польшчы, Германіі, Аўстрыі, Румыніі, 30 красавіка – у Швейцарыі і Паўночнай Італіі, 1–2 мая – у Францыі, Бельгіі, Нідэрландах, Вялікабрытаніі, Паўночнай Грэцыі. 3 мая паўднёвыя патокі паветра павялічылі радыяцыйны фон у Ізраілі, Кувейце, Турцыі. Закінутыя на вялікую вышыню газападобныя і лятучыя рэчывы глабальна распаўсюдзіліся ў Паўночным паўшар'і. 2 мая яны зарэгістраваны ў Японіі, 4-га – у Кітаі, 5-га – у Індыі, 5 і 6 мая – у ЗША і Канадзе.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«…І разлічваць нам не было на каго»

Учора намесніка Генеральнага сакратара ААН, адміністратара праграмы развіцця ААН (ПРААН) Хелен Кларк прыняў Аляксандр Лукашэнка.

Ён выказаў падзяку Хелен Кларк і памочніку Генеральнага сакратара, дырэктару Рэгіянальнага бюро па краінах Еўропы і СНД Джыхан Султанаглу за іх уклад у справу пераадолення наступстваў чарнобыльскай катастрофы.

"Ёсць шмат у свеце добрых людзей. Такіх, як вы, як ААН, якія дапамагаюць нам у пераадоленні гэтай катастрофы. Але, згадзіцеся, гэта немагчыма сувымераць з тым, што зрабіла Беларусь, – адзначыў А.Лукашэнка. – Складанасць уся ў тым, што чарнобыльская катастрофа лягла на нашы плечы пасля распаду СССР. Мы не будавалі гэту станцыю, не эксплуатавалі, а бяда ў асноўным прыпала на нашу тэрыторыю. І разлічваць нам не было на каго".

Аляксандр Лукашэнка таксама ўручыў Хелен Кларк і Джыхан Султанаглу ордэны Францыска Скарыны за значны асабісты ўклад у развіццё супрацоўніцтва паміж Беларуссю і ААН па правядзенні комплекснай рэабілітацыі і забеспячэнні ўстойлівага развіцця раёнаў, якія пацярпелі ў выніку катастрофы на Чарнобыльскай АЭС.

ДЫПКУР'ЕР

Уладзімір МАКЕЙ:

Беларусь і ЗША гатовы да поўнай нармалізацыі адносін

Пра гэта заявіў міністр замежных спраў Беларусі Уладзімір Макей падчас цырымоніі адкрыцця памятнай дошкі ў гонар амерыканскай супрацоўніцы ААН Рут Уолер у мінскай сярэдняй школе №130.

Удзел у цырымоніі брала намеснік генеральнага сакратара ААН **Хелен Кларк**, якая прыбыла ў Мінск 24 красавіка, а таксама Часовы Паверany ў Справах ЗША ў Беларусі **Скот Роланд.**

«Мы павінны глядзець адзін на аднаго не праз прыцэлы зброі, а павінны размаўляць, мець адкрыты дыялог, – цытуе БелаПАН Макея. – *Так, дыялог можа быць цяжкім, але мы павінны шукаць кампрамісныя рашэнні тых складаных пытанняў, якія здаюцца непераадольнымі»*.

На яго думку, Беларусь і ЗША цяпер якраз знаходзяцца на этапе *«паступальнага пашырэння пазітыўнай атмасферы ў адносінах»*. *«Я перакананы, што гэта працягнецца. У абодвух бакоў ёсць гатоўнасць да поўнай нармалізацыі нашых адносін. Мы маленькая краіна, і мы разумеем, якую ролю іграюць ЗША ў свеце»*.

Скот Роланд, адказваючы на пытанне аб магчымасці вяртання ў Мінск пасла ЗША, адзначыў: *«Гэта, вядома, было б вельмі добрым крокам наперад. Я спадзяюся, што сёлета гэта можа быць тэмай для абмеркаванняў з Міністэрствам замежных спраў Беларусі»*.

«Я магу вам прадаць маленькі сакрэт: на адной з апошніх сустрэч з нашымі амерыканскімі партнёрамі наш прэзідэнт сказаў спадару Роланду: «Дык давайце мы вас прызначым паслом!», – адказаў Макей. – *На жаль, гэта залежыць не ад нас, але мы працуем над тым, каб у бліжэйшай будучыні мы мелі магчымасць для паўнавартаснага, поўнафарматнага дыялогу на ўзроўні пасольстваў»*.

З архіва

У сакавіку 2008 года колькасць супрацоўнікаў Пасольства ЗША ў Мінску была скарочана па патрабаванні беларускага боку з 35 чалавек да пяці. Гэта адбылося пасля ўвядзення Злучанымі Штатамі санкцый у дачыненні да дзяржканцэрна «Белнафтахім» у сувязі з парушэннямі правоў чалавека. Крыху пазней пасол Беларусі ў ЗША **Міхаіл Хвастоў** быў адкліканы з Вашынгтона для кансультацый, а Мінск па патрабаванні беларускага боку пакінула пасол **Карэн Сцюарт.**

У 2014 годзе беларускі бок дазволіў павялічыць штат Пасольства ЗША з пяці да шасці чалавек, пасля чаго амерыканскае дыппрадстаўніцтва пашырыла спіс візавых паслуг для грамадзян Беларусі.

У лютым гэтага года Скот Роланд выказаў надзею на тое, што пытанне аб пашырэнні штату амерыканскага пасольства ў Мінску будзе вырашана на працягу года. Ён падкрэсліў, што пытанне аб аднаўленні паўнавартаснай працы Пасольства ЗША ў Беларусі «абмяркоўваецца і ў Вашынгтоне, і ў Мінску».

ШТО ХВАЛЮЕ...

Ці ўключаць ацяпленне ў кватэрах?

Беларусы замярзаюць. На вуліцы +6…+8, у кватэрах, офісах, на прадпрыемствах не нашмат цяплей. Напрыклад, учора тэрмометр у кватэрах дома па вуліцы Чорнага, 8а Мінска застыў на адзнацы +12…+13 і не рухаўся. У некаторых дамах на Партызанскім праспекце было не нашмат цяплей – +14. Прагноз надвор'я на бліжэйшыя дні не радуе, халаднаватае і дажджлівае надвор'е захаваецца. Няўжо гэта не падстава для таго, каб хоць на некалькі дзён уключыць ацяпленне? З гэтым пытаннем мы звярнуліся ў Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі.

– *Мы не супраць*, – адказалі ў ведамстве. – *Самі мерзнем. Але рашэнне аб падключэнні жылфонду прымае мясцовая ўлада. І, напрыклад, у Віцебскай і Гродзенскай абласцях прынята рашэнне ўключыць ацяпленне ўсім спажыўцам, г.зн. у жылых дамах, школах, дзіцячых садках і медустановах.*

Як удакладнілі ў міністэрстве, «*цяпер ацяпленне ўключана ў рэжыме працэплівання, пры якім падтрымліваецца мінімальная тэмпература ў батарэях*».

Акрамя **Віцебскай і Гродзенскай абласцей** ацяпленне ў такім рэжыме ўключана на 17.00 учарашняга дня:

– у **Брэсцкай вобласці** – у Брэсце і ў раённых цэнтрах, акрамя Пінскага і Кобрынскага, ва ўсіх дашкольных установах і медыцынскіх стацыянарах, жылфонд не ўключаны;

– у **Гомелі і вобласці** адключаны ўсе спажыўцы, нават дзіцячыя садкі і бальніцы;

– у **Мінскай вобласці** толькі ў Мінскім раёне ацапляюцца дашкольныя ўстановы і медстацыянары, а таксама ў Валожынскім раёне да цяпла падключаны дашкольныя ўстановы, медстацыянары і жылфонд;

– у **Магілёўскай вобласці** батарэі цёплыя толькі ў дашкольных установах і медыцынскіх стацыянарах у Магілёве і Магілёўскім раёне, Бабруйску і Бабруйскім раёне, а таксама ў Слаўгарадзе, Бялынічах, Хоцімску, Быхаве, Крычаве, Чавусах, Чэрыкаве, Шклове, Клімавічах. Краснаполлі, Мсціслаўі, Асіповічах, Глуску.

*«У **Мінску** рашэння аб уключэнні ацяплення ў жылфондзе не было, а дзіцячыя дашкольныя ўстановы і медыцынскія стацыянары знаходзяцца ў рэжыме працэплівання ўвесь час, рашэння аб іх адключэнні не было»*, – растлумачылі ў Міністэрстве ЖКГ.

Ганна ГАНЧАРЫК.

РЭЦЭПТ

Васілій Жарко паабяцаў стрымліваць кошты на лекі

«Народная Воля» не раз параўноўвала кошты на лекі ў аптэках Беларусі і суседніх з намі краін. І амаль кожны раз мы канстатавалі: калі купляць імпартныя прэпараты ў аптэках Украіны, Расіі і нават Польшчы, то можна сэканоміць немалую суму.

І вось нядаўна на з'ездзе работнікаў фармпрамысловасці Васілій Жарко паведаміў, што ў Міністэрстве аховы здароўя знайшлі новы рэцэпт, які дазволіць «*эфектыўна стрымліваць рост рознічных цэн на лекі і забяспечыць іх даступнасць насельніцтву*». Ужо падрыхтаваны адпаведныя змены ў прэзідэнцкі ўказ ад 2005 года «Аб фарміраванні цэн на лекавыя сродкі, вырабы медыцынскага прызначэння і медыцынскую тэхніку». «*Сутнасць змяненняў заключаецца ў прывязцы існуючай шкалы паніжальных аптовых і рознічных надбавак да базавай велічыні замест долара*», – растлумачыў Васілій Жарко.

Каб было зразумела, нагадаю. Паводле дадзенага ўказа ад 2005 года, на лекі, якія з завода адпускаюцца па кошце да 5 долараў, дазваляецца аптовая надбаўка ў межах 11%, а гандлёвая – не больш за 30%. Калі ж гаворка ідзе пра дарагія прэпараты, адпускныя кошты якіх ад 15 да 30 долараў уключна, то надбаўкі на іх устаноўлены ў межах не больш за 8% і 17% адпаведна.

Што можа змяніцца, калі кошты прэпаратаў для прызначэння надбаўкі будуць вылічваць у базавай велічыні? Няўжо імпартныя лекі не будуць даражэць тымі шалёнымі тэмпамі, якія мы назіраем цягам апошніх гадоў?

– Гэта спроба падмануць законы гравітацыі: калі даражэе долар, давайце прывяжам разлікі да нацыянальнай валюты, – кажа прадстаўнік адной з кампаній, якія займаюцца пастаўкамі лекаў у Беларусь. – Але за імпартныя прэпараты пастаўшчыкі разлічваюцца з вытворцам валютай! І што атрымаецца? Напрыклад, дыстрыб'ютар увозіць у Беларусь прэпарат коштам 10 долараў, гэта значыць 1 базавая велічыня. Але долар расце ў адносінах да рубля, а базавая велічыня не мяняецца, і атрымліваецца, што прэпарат у доларах "таннее" і надбаўку **ўжываюць да патаннелых прэпаратаў.** Зразумела, што пастаўшчык панясе страты. Хто іх яму пакрые? Калі не будзе эканомікі ў гэтых працэсах, то не будзе і імпартных лекаў на рынку, у лепшым выпадку іх стане менш. Прывозіць будуць тое, што выгадна прадаваць, што найбольш запатрабавана ў насельніцтва.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ИЗ БЛОКНОТА ОЧЕВИДЦА

Командировка в Хойники

Никто из чиновников не хлебнул столько чернобыльского горя, сколько выпало на долю Александра Адамовича Граховского, председателя Гомельского облисполкома. Умер вскоре после катастрофы.

30 лет назад, когда случилась Чернобыльская авария, я работал в АПН и, естественно, должен был сделать репортаж об этом происшествии. Накануне вечером, 25 апреля, встречался с приятелем, известным поэтом. Ему нужна была фотография для сборника стихов, который выходил в Москве. Мы разговаривали, и я фотографировал его по системе Картье Брессона – интересная беседа и фото между прочим. Засиделись за полночь. Ночь была теплой, и мы пошли пешком. На улице было много гуляющих.

Утром на улице стояли лужи, окаймленные желтыми пенными каемками. Спустя много лет я узнал, что это был искусственно вызванный дождь из туч, которые шли от Чернобыля в сторону Москвы. Тогда же утром позвонил мой друг и сказал, что на подходе к дому его застал дождь. Помня поверье «если капли первого весеннего дождя втереть в волосы, они будут гуще расти», он так и сделал. Утром почувствовал головокружение. Потом узнал о взрыве в Чернобыле.

1 мая 1986 года в Минске прошла демонстрация трудящихся. Знакомый физик из Института ядерных исследований Академии наук БССР в Соснах сказал, что в этот день радиация была в 200 раз выше нормы. Он говорил: «Я шел по городу и ужасался, когда видел, как минчане едят мороженое. Хотелось крикнуть: «Не облизывайте губы – радиация!..»

6 мая я принял решение ехать в Чернобыльскую зону, позвонил в Гомель первому секретарю обкома партии Алексею Степановичу Камаю. Он уточнил, каким рейсом я лечу.

У трапа самолета стояла обкомовская черная «Волга», и мы понеслись по пустынному городу. Я и раньше приезжал в Гомель, но такой чести удостоился впервые.

В обкоме партии не было людей.

Камай был сосредоточен и сумрачен. В нагрудном кармане Алексея Степановича я увидел похожий на авторучку прибор.

– Индивидуальный дозиметр, – пояснил Камай.

Специалистами из Института глобального климата и экологии Росгидромета была определена 30-километровая зона отселения вокруг Чернобыльской АЭС. Это было сделано геометрически: на карте циркулем отметили окружность с радиусом 30 километров. Потом мне рассказывали, что граница проходила порой по главным улицам некоторых деревень, разделяя их на «чистую» и «грязную» зоны.

Мы поехали в Хойники, там находился Республиканский штаб по ликвидации последствий аварии. Нас ждал вертолет. Полетели над деревнями с цветущими садами, над пустынными поселками. Было похоже на декорации к съемкам фильма. Еще немного – сюда запустят массовку, и жизнь закипит. Мы пролетали над добротными домами, клубами, на крышах которых реяли красные флаги. На одном из перекрестков дорог по круговой развязке ехали поливочные машины, распушив белые водяные усы. Дезактивация.

Светило яркое солнце. Теплый ветер овевал лицо, и я почувствовал, как мои глаза застилает пелена. Терялась резкость. Я протер глаза платком – не помогло.

– Радиация, – пояснил летчик.

На горизонте показалась Чернобыльская атомная электростанция.

– Туда нельзя, запрет, – летчик показал в сторону станции, и вертолет лег на обратный курс.

Когда мы подлетали к месту посадки, земля крутанулась, и возникло чувство тошноты. Невесомость? Фотоаппарат отделился от колен и поплыл. Несколько мгновений неясности… Вертолет опять взмыл в небо.

Когда вертолет приземлился, нас встретили, раскрыв объятия. Среди встречающих был коллега – Слава Ходосовский. Из вертолета вышли бледные летчики. Потом Слава рассказал мне, что вертолет падал и крутился, а метров за десять до земли взмыл вверх.

Теперь испугался я...

Публикуемые фото сделаны мною в Хойниках 7 мая 1986 года.

Юрий ИВАНОВ.

СМУТАК

Памёр Клаус Зіберт

Былы старшы трэнер жаночай зборнай Беларусі па біятлоне Клаус Зіберт памёр на 61-м годзе жыцця.

Пра гэта паведамілі ў Беларускай федэрацыі біятлона. Сярод найбольш вядомых выхаванцаў Клауса Зіберта – трохразовая алімпійская чэмпіёнка, двухразовая чэмпіёнка свету Дар'я Домрачава, бронзавы прызёр Алімпійскіх гульняў 2014 года, шматразовы прызёр Кубка свету па біятлоне Надзея Скардзіна.

КРЫМІНАЛ

Не хапала грошай на вяселле?

За спробу абрабаваць банк затрымалі расіяніна.

Супрацоўнікі аддзела крымінальнага вышуку Партызанскага РУУС затрымалі 26-гадовага грамадзяніна Расіі, які падазраецца ў здзяйсненні разбойнага нападу.

Інцыдэнт адбыўся 19 красавіка ў аддзяленні №6 беларускага народнага банка на праспекце Незалежнасці. Невядомы мужчына з медыцынскай маскай на твары прадэманстраваў супрацоўніцы банка ліст паперы з надпісам пра пагрозу выбуху і патрабаваннем перадаць наяўныя ў касе грошы. Супрацоўніца банка выклікала міліцыю, але мужчына паспеў схавацца.

Падазроны нідзе не працаваў. У Мінску ён жыў разам са сваёй дзяўчынай, на чэрвень у іх было запланавана вяселле.

Цяпер гора-жаніху пагражае да 15 гадоў пазбаўлення свабоды з канфіскацыяй маёмасці.

Вера ВІР.

ВІНШУЕМ!

Лявон Вольскі атрымае Міжнародную прэмію Freemuse

Музыканту ўручаць узнагароду на цырымоніі ў Стакгольме 8 мая 2016 года. Сваю перамогу рок-музыкант прысвяціў жонцы, якая памерла ад раку.

Прэмію Freemuse Award атрымліваюць людзі і арганізацыі, якія зрабілі выбітную працу на карысць свабоды музычнага выказвання.

«Лявон Вольскі працягвае [illegible] з актыўнай грамадзянскай пазіцыяй, якія ў сваёй творчасці звяртаюць увагу на гістарычныя, сацыяльныя і палітычныя пытанні. Яны становяцца сімваламі рухаў за грамадзянскія правы, аказваючы ўплыў праз музыку, расчараванне і надзею», – кажа выканаўчы дырэктар Freemuse Оле Райтаў.

З нагоды атрымання гэтай прэміі Лявон Вольскі адзначыў: «Для мяне вялікі гонар атрымаць Freemuse Award. Музыка з'яўляецца цэнтрам майго жыцця, з яе дапамогай я расказваю, як жыве Беларусь і што мяне ў ёй непакоіць. Базісам творчасці з'яўляецца свабода ў найчысцейшай форме. Без свабоды няма музыкі і няма праўды – няма праўды ў музыцы. Я прысвячаю гэтую ўзнагароду [illegible] людзей, якія падтрымлівалі мяне ў Беларусі, у Еўропе і іншых краінах свету, і для ўсіх людзей, якія дапамагаюць захоўваць свабоду мастацкага выказвання».

Некалькі тыдняў таму з жыцця пайшла Ганна Вольская – жонка, менеджар і творчая муза Лявона. Музыкант прысвячае сваю ўзнагароду ёй: «Без яе я не меў бы магчымасці ўвесь час займацца музыкай, асабліва ў складаныя часы».

Нагадаем, што ў сакавіку Лявон Вольскі распачаў збор сродкаў на запіс другой часткі альбома «Грамадзянская вайна». Пасля смерці Ганны Вольскай музыкант заявіў, што альбом будзе зрэалізаваны. На сённяшні дзень сабрана 79% неабходнай сумы.

З НАГОДЫ

У Вялікім тэатры сёння «Рэквіем»

У Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета сёння прагучыць сусветная класіка – твор Джузэпэ Вердзі «Рэквіем», выкананне якога будзе прысвечана памяці ахвяр чарнобыльскай катастрофы.

«Рэквіем» напісаны для чатырох салістаў, хору і аркестра, патрабуе асаблівай злажанасці гучання ўсіх удзельнікаў.

Чатыры салісты ўвасабляюць чатыры чалавечыя архетыпы, розныя па сваёй сутнасці, якія завяршаюць свой зямны шлях. «Рэквіем» падобны да малітвы, з дапамогай якой хор і салісты даюць магчымасць слухачам перажываць сэнс чалавечага жыцця.

Не кожны тэатр можа ўвасобіць на сваёй сцэне такі маштабны твор: яго выкананне патрабуе магутнага аркестравага і хоравага гучання, галасоў выдатных вакальных сіл. «Рэквіем» гучыць у лепшых оперных тэатрах свету, такіх як Ла Скала, Метрапалітэн-опера, Каралеўскім тэатры ў Мадрыдзе, Ковент-Гардэне.

У выкананні «Рэквіема» Джузэпэ Вердзі на сцэне Вялікага тэатра Беларусі возьмуць удзел салісты **Анастасія Масквіна, Аксана Волкава, Андрэй Валенцій і Аляксандр Міхнюк**, хор і вялікі сімфанічны аркестр тэатра.

Вера ВІР.

КАРЦІНА ЖЫЦЦЯ

«Заробак выдаюць часткова прадуктамі праз магазін»

З пачатку года ў адкрытым акцыянерным таварыстве «Гарадоцкае райаграпрамабеспячэнне» звольніліся некалькі дзясяткаў чалавек.

Сельскагаспадарчае прадпрыемства знаходзіцца ў складаным эканамічным становішчы ўжо некалькі месяцаў. У канцы мінулага года даяркі нават абвяшчалі забастоўку з патрабаваннем выплаціць зарплату.

«Народная Воля» звязалася з работнікамі ААТ «Гарадоцкае райаграпрамабеспячэнне» і пацікавілася сённяшняй сітуацыяй на прадпрыемстве.

– *Зараз арганізацыя ў чаканні суда, і не выключана, што нас прызнаюць банкрутам*, – сказала брыгадзір малочнай фермы ў вёсцы Лажаны Вольга Падрэз. – *Афіцыйна мы яшчэ не банкруты, але банкі ўжо [illegible] з нашым прадпрыемствам, бо яно стратнае.*

Паводле слоў Вольгі Карымаўны, каля 30 чалавек звольніліся з прадпрыемства з-за затрымак заработнай платы. На [illegible] перад работнікамі арганізацыі [illegible], і калі яна будзе пагашана, невядома.

– *Грошы за люты і сакавік выплачаны часткова*, – кажа брыгадзір малочнай фермы. – *Даюць па 1 мільёне, часам выплачваюць два разы на тыдзень. Частку пераводзяць на заробак [illegible]*

Раман ВАСЮКОВІЧ.

ГАСЦЁЎНЯ «НАРОДНАЙ ВОЛІ»

Беларускамоўны доктар

Многія ўспрынялі гэта як сенсацыю: рэаніматолаг Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтра "Маці і дзіця" Андрэй ВІТУШКА абараніў кандыдацкую дысертацыю на беларускай мове. З філасофскай тэмы пра вечныя каштоўнасці пачалася наша размова з вядомым доктарам, якая, зразумела, перацякла ў рэчышча больш зямное – пра тое, што адбываецца сёння ў беларускай медыцыне.

«У нас недаацэньваюць гатоўнасць грамадства да шырокага выкарыстання беларускай мовы»

– Андрэй, абарона вашай дысертацыі праходзіла ў Гродне. Чаму? Гэта неяк звязана з тым, што рабочай мовай была абрана беларуская?

– Усё атрымалася выпадкова. Мінскі савет па абароне дысертацый, які знаходзіцца ў сталічным медуніверсітэце, часова не дзейнічаў, ішло пераафармленне дакументаў... Але ў Гродне сапраўды вялікія традыцыі ўжывання беларускай мовы ў медыцыне. Там выйшаў падручнік па хірургіі на беларускай мове, выдадзена некалькі слоўнікаў па розных медыцынскіх спецыяльнасцях, рэгулярна ў зборніках навуковых прац публікуюцца артыкулы па-беларуску.

Хаця, заўважу, у Мінскім медуніверсітэце ёсць выкладчыкі, якія чытаюць свае курсы па-беларуску, і перыядычна ўзнікаюць групы студэнтаў, якія навучаюцца на беларускай мове. Добры прыклад паказваюць Станіслаў Пятровіч Ярашэвіч, прафесар Аляксандр Аляксандравіч Арэшнікаў...

– Навуковая рада была падрыхтавана да таго, што саіскальнік Вітушка вырашыў абараняцца па-беларуску? Не было абурэння: маўляў, не ўсё зразумеем...

– Магчыма, спачатку быў некаторы дыскамфорт у людзей – не кожны ж дзень ім даводзіцца прысутнічаць на такой абароне. Але мне падалося, што ўсе лёгка адаптаваліся, і некаторыя калегі задавалі пытанні і выказваліся па-беларуску. Так, дарэчы, было і ў РНПЦ, калі прыйшоў на працу. Спачатку калегі казалі, што ім цяжка чытаць тое, што я пішу ў гісторыях хваробы. Я патлумачыў незразумелыя тэрміны, і з часам усе адаптаваліся. Ну а што тычыцца бацькоў маіх пацыентаў, то [illegible] па-беларуску.

Усё гэта яшчэ раз пераконвае мяне ў тым, што ў нас недаацэньваюць гатоўнасць грамадства да шырокага выкарыстання беларускай мовы і ступень прыязнасці людзей да роднага слова.

– Што трэба зрабіць, каб нарэшце паўсюдна загучала беларуская мова? Кожны павінен пачынаць з сябе? Ці ўсё ж такі трэба прымусіць уладу, тым больш, падключыць адміністрацыйныя рэсурсы, бо за апошнія 20 гадоў незалежнасці на дзяржаўным узроўні паўнавартасная размова наша не адбылася?

– Вельмі слушна сказаў яшчэ Сакрат: хто хоча змяніць свет, хай пачне з сябе. Гэтая думка не губляе сваёй актуальнасці і сёння. Адміністрацыйны рэсурс, безумоўна, дапамог бы пашырыць ужыванне мовы, улічваючы асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў: мы дысцыплінаваныя і законапаслухмяныя. Але ніхто не ведае, ці будзе гэта ўвязана з душы і сэрцы людзей.

«На шостым курсе Медуніверсітэта быў на мяжы выключэння»

– А як вы прыйшлі да мовы? Выраслі ў беларускамоўнай сям'і?

– Я вырас у Мінску. Мова была [illegible]

Будучы студэнтам, я пазнаёміўся з кампаніяй маладых людзей, для якіх мова была сродкам камунікацыі. Гэта былі маладыя, мы думалі па-беларуску і адпаведна размаўлялі... Была такая арганізацыя "Задзіночанне беларускіх студэнтаў", якая ладзіла шмат цікавых [illegible]

агульнаеўрапейскую сімволіку – сімвалам арганізацыі была бел-чырвона-белая зорачка, але ж на друкаваных бланках (каляровага друку тады практычна не было) чырвоны колер выглядаў, натуральна, як адценне шэрага. Другое папярэджанне было звязана з тым, што [illegible] знаходзілася ў Наваполацку.

– Праблем ва ўніверсітэце не ўзнікала з-за таго, што вы з'яўляліся сябрам Задзіночання?

– Разумееце, Задзіночанне беларускіх студэнтаў было арганізацыяй, скіраванай не на стварэнне праблем, а хутчэй на іх вырашэнне. На некаторых кірунках мы вельмі добра супрацоўнічалі з адміністрацыяй універсітэта. Напрыклад, у 1999 годзе ЗБС зладзіла вялікую навуковую канферэнцыю "Беларуская медыцынская адукацыя", на якой выкладчыкі і студэнты з усіх медыцынскіх ВНУ краіны распавядалі пра гісторыю і традыцыі медыцынскай вышэйшай школы па-беларуску, абмяркоўвалі, [illegible] тэрміналогіі, дыскутавалі пра тое, што трэба зрабіць для пашырэння беларускамоўнага выкладання медыцыны. Разам з дзейнасцю ЗБС супраць [illegible] размеркавання і ў абарону правоў студэнтаў [illegible].

Аднойчы я быў на мяжы выключэння. Ішла сесія, я здаваў дзяржаўныя экзамены, і ў прамежку паміж іспытамі мы паехалі ў Гомель [illegible] афіцыйна зарэгістраваную "Студэнцкую газету" (адно з выданняў ЗБС). [illegible]

[illegible] былі ў розных гарадах па ўсёй Беларусі, Задзіночанне ўваходзіла ў Еўрапейскую раду студэнцкіх арганізацый – уплывовую еўрапейскую структуру. Але ЗБС вынеслі два папярэджанні і ліквідавалі. Першае за тое, што выкарыстоўвалі

[illegible]

– Вы ж разумееце, што працэс размеркавання ў нас не транспарэнтны. Але ж я і вучыўся добра, і цікавіўся дзіцячай інтэнсіўнай тэрапіяй. З 2001 года і па сённяшні дзень працую анестэзіёлагам-рэаніматолагам у аддзяленні рэанімацыі нованароджаных.

«Яны таксама маюць права быць мамамі!»

– Ваша навуковая праца тычыцца папярэджання кровазліццяў у мозг у дзетак, якія нарадзіліся вагой менш за паўтара кілаграма. Аказваецца, у немаўлятак бываюць інсульты...

– Так. Гэта вельмі грозная і крыўдная сітуацыя – за некалькі хвілін дзіця можа стаць інвалідам на ўсё жыццё. Было жаданне разабрацца, што спрыяе гэтым кровазліццям і як трэба такіх дзетак лячыць, каб папярэджваць праблемы...

– Знайшлі, як?

– У пэўнай ступені так. Былі высветлены некаторыя заканамернасці і распрацаваны падыходы, якім чынам трэба ажыццяўляць інтэнсіўную тэрапію цяжкіх ускладненняў у неданошаных дзетак. З-за [illegible] арганізма бываюць розныя праблемы. Але, напрыклад, лёгкія, якія неправільна сфарміраваліся, выпраўляюцца, дзеткі гэта перарастаюць. Ёсць паталогія вочак – [illegible] лечыцца аперацыйным шляхам, і далей. А вось калі здараюцца [illegible] кровазліцці, дапамагчы [illegible] вельмі складана. Гэтая праблема шырока даследуецца навукоўцамі ва ўсім свеце, і мы, [illegible]

– Дзяцей неданошаных больш стала нараджацца?

– Не, іх прыблізна 4 працэнты ад усіх нараджэнняў штогод (каля 5000). Гэта нядрэнная лічба, у ЗША, напрыклад, гэты паказчык складае 10 працэнтаў. Калі браць колькасць дзетак, народжаных з вагой да 1500 грамаў, то ў Беларусі ў год іх нараджаецца каля 850. А ў нашым аддзяленні лечыцца каля 400. Гэтая катэгорыя дзяцей мае найбольшую колькасць праблем са здароўем і патрабуе на сваё лячэнне і рэабілітацыю прыблізна столькі ж, колькі ўсе астатнія неданошаныя дзеці.

– І якая выжывальнасць такіх дзетак?

– Насамрэч высокая. Калі браць дзетак, якія нараджаюцца з вагой да 1000 грамаў, то больш за 80 працэнтаў з іх выжываюць.

– А самы маленькі ваш пацыент колькі важыў?

– Былі дзеткі і па 500 грамаў, яны выжывалі, і іх удавалася выхадзіць. Але чым меншы тэрмін цяжарнасці – тым вышэй смяротнасць і рызыка інваліднасці.

– Андрэй, наступнае маё пытанне вам як доктару, які ратуе жыцці, можа падацца нетактоўным, але я ўсё роўна спытаю: ці трэба ратаваць глыбока неданошаных дзетак? Ці не прыносяць больш шкоды, чым карысці сучасныя дасягненні і магчымасці медыцыны? Калі прырода нараджае слабейшага, значыць, так трэба, і такая колькасць [illegible] хворых людзей...

– Тут ёсць як бы два аспекты. Першы – калі мы прэтэндуем на статус цывілізаванай краіны, то мусім мець цывілізаваную медыцыну, якая падобныя пытанні не абмяркоўвае. А па-другое, бываюць жанчыны, якія, на жаль, не могуць выносіць дзяцей, у іх нараджаюцца толькі такія дзеткі. Яны таксама маюць права быць мамамі.

– А скажыце, калі ласка, вы адсочваеце лёс сваіх пацыентаў? Збіраеце, напрыклад, дадзеныя, чым яны больш хварэюць у дарослым узросце?

– На жаль, такой сістэмы ў нас няма. Звычайна пры такіх аддзяленнях, як наша, існуюць кансультацыйныя кабінеты, куды пасля выпіскі дадому звяртаюцца такія дзеткі паводле спецыяльнага рэгламенту. У кабінеце працуюць спрактыкаваныя педыятр, неўролаг, афтальмолаг. Дзеці маюць магчымасць атрымаць якасную кансультацыю па здароўі і развіцці, а спецыялісты – інфармацыю пра аддаленыя вынікі інтэнсіўнай тэрапіі і гадавання такіх дзяцей. Чаму няма гэтага ў нас: не хапае грошай, чыёйсьці волі – не ведаю.

– А пра што сведчыць сусветная статыстыка?

– Каля 75 працэнтаў дзяцей, якія нараджаюцца з вагой менш за 1000 грамаў, не маюць сур'ёзнай інваліднасці. Разам з тым яны ніколі не будуць такімі, як даношаныя дзеці, хаця б таму, што з-за заўчаснага нараджэння ў іх па-іншаму ідуць працэсы фарміравання мозгу. Але гэта не значыць, што яны горшыя. Бывае так, што яны часцей хварэюць, горш набіраюць вагу, а потым асіметрычна вучацца ў школе: адны прадметы ім даюцца лепш, другія – горш. У іх часцей сустракаецца сіндром дэфіцыту ўвагі з гіперактыўнасцю ці аўтызм.

Таксама ў свеце назапашаны вялікі матэрыял і па так званых позніх неданошаных дзецях, якія нарадзіліся на тэрміне ад 34 да 37 тыдняў, і гэтыя даследаванні пераканаўча паказваюць, што гэта не здорава. З узростам у такіх дзетак узнікаюць праблемы са здароўем. Цукровы дыябет, напрыклад, часцей сустракаецца. Дзеці павінны быць даношанымі, так прыдумала прырода.

– Дарэчы, з замежнымі калегамі сувязь трымаеце? На міжнародных кангрэсах вы часты госць?

– Каб ездзіць на кангрэсы, трэба мець грошы. На жаль, узровень заробкаў не дазваляе ездзіць так часта, як хацелася б.

– Але ж доктар Вітушка не сядзіць дома?

– У мінулым годзе быў на стажыроўцы ў Аўстрыі. У 2013 годзе на кангрэсе ў Маскве стаў лаўрэатам конкурсу маладых навукоўцаў. Мая аўстрыйская калега, вядомы прафесар з Вены, неяк сказала, што на кангрэсе ў Бялградзе яе вельмі ўразілі даклады і прэзентацыі спецыялістаў з Усходняй Еўропы, і адзначыла, што нам трэба часцей сустракацца і вучыцца адзін у аднаго.

«Я толькі два месяцы працаваў на стаўку»

– Для бацькоў сваіх пацыентаў, упэўнена, вы – бог. А як дзяржава ацэньвае вашу працу?

– Наконт адэкватнасці заробкаў у медыцыне найбольш красамоўна сведчыць той факт, што ўжо некалькі гадоў заробак у ахове здароўя на 25–30 працэнтаў меншы, чым у прамысловасці. Я думаю, што гэта няправільна. Тым больш калі ўлічыць, што і ўрачы, і медсёстры працуюць не на адну стаўку, а на адну з чвэрцю, на паўтары, дзяжураць. А на заводах звычайна не ходзяць на работу на паўтары стаўкі... З 2001 года я толькі два месяцы працаваў на стаўку, увесь астатні час – на паўтары. Атрымліваецца вось такі парадокс: амерыканскі ці нямецкі доктар пасля ўніверсітэта, каб стаць добрым урачом і мець потым высокі заробак, працуе па 60 гадзін на тыдзень, але доўжыцца гэта гадоў пяць, пакуль не прыйдуць вопыт, веды і з імі статус, а ў нас наадварот: з гадамі ты ўсё больш і больш працуеш, інакш не пражывеш.

– Дарэчы, за навуковую ступень атрымаеце да зарплаты даплату 1 мільён 180 тысяч...

– Упершыню чую гэтую лічбу. Я ведаю, што даплаты робяцца не аўтаматычна, а толькі калі я буду задзейнічаны ў нейкай навуковай працы ў РНПЦ, буду пісаць навуковыя артыкулы.

Канешне, нізкія заробкі, стаўленне да ўрача як да абслугі не могуць не сказвацца на тым, што з медыцыны сыходзяць лепшыя кадры. Напрыклад, некалькі выдатных дзіцячых анестэзіёлагаў з'ехалі ў ЗША і зараз працуюць у клініцы Мэё – адным з топавых месцаў, куды цяжка прабіцца нават амерыканскім урачам. Але іх узялі, бо яны сапраўды зорныя спецыялісты. Некалькі маіх калег з'ехалі працаваць у Расію, у камандзе вядомага дзіцячага кардыяхірурга Вільяма Новіка працуе яшчэ адзін мой калега – фантастычны доктар.

«Каб усё гэта працягвалася і далей...»

– Андрэй, прапаную адысці ад праблем. Давайце пагаворым на агульныя тэмы. Як бавіце вольны час?

– Нешматлікі вольны час стараюся праводзіць з сям'ёй. Мне пашанцавала не толькі з любімай работай, але і з жонкай і сынам.

Жонка Крысціна – самы разумны і самы важны чалавек у маім жыцці. Сыну Мірону 12 год. Ён вучыцца ў 23-й беларускамоўнай сталічнай гімназіі, вельмі творчы і таленавіты чалавек, лепшы вучань у школе. Паралельна займаецца англійскай мовай, робататэхнікай, іграе на гітары. З-за ўласнай занятасці мы не праводзім разам столькі часу, колькі хацелася б. Таму, калі адпачынак, абавязкова разам вандруем. Не карыстаемся паслугамі турфірмаў, самі сабе выбіраем маршрут і едзем. Апошні сямейны выезд быў у Грузію. Ну і яшчэ адно маё хобі – футбол: раз у тыдзень збіраемся з хлопцамі з аддзялення і ганяем мяч.

– Што беларускі доктар можа сабе дазволіць? Сучасны дом, машыну з салона?

– Не так даўно мы купілі дом у васьмі кіламетрах ад Мірскага замка. Звычайную вясковую хату пасярод лесу. Пабудова 1936 года, але добра захавалася. Вазіў туды на агледзіны свайго дзеда, ён будаўнік па прафесіі – дзед ухваліў. А хату гэтую будаваў ляснік, ён ведаў, які матэрыял лепш выкарыстоўваць. Пасля вайны з хвояў пачалі масава спускаць смалу, і драўніна стала не такой якаснай, часцей у ёй заводзіцца шашаль. А ў 1936 годзе лес быў іншы... Там у нас вялізны кавалак зямлі, сад, і я люблю на прыродзе бавіць час. Люблю дзяцей і люблю дрэвы... Ну а машына ў мяне хоць і японская, але канца 1990-х.

– І апошняе пытанне. Андрэй, чаго б самі сабе пажадалі?

– Нават і не ведаю... Ёсць у мяне любімае кіно, амерыканскі серыял "Хуткая дапамога". Ён і падручнік па медыцыне, бо зроблены філігранна ў медыцынскім сэнсе, і падручнік у сэнсе чалавечых адносін. Там ёсць такі момант: калі памірае пажылы пацыент, у яго пытаюцца: "Не шкадуеш, што ўсё хутка скончыцца?" "Не, – адказвае ён. – За сваё жыццё я з'ездзіў 15 "Шэўрале", і мяне кахала найлепшая жанчына ў свеце". У мяне прыблізна такая ж сітуацыя. Толькі "Шэўрале" не з'ездзіў. Але ў мяне цудоўная жонка і цудоўны сын, любімая работа, урэшце абараніў дысертацыю. Я адчуваю ўласную запатрабаванасць, маю магчымасць лячыць дзяцей. Што сабе пажадаць? Каб усё гэта працягвалася і далей...

Марыя ЭЙСМАНТ.

ЗА ПРАХАДНОЙ

Ці ж толькі ў сувязі з заканчэннем кантракта?

Як раней паведамляла «Народная Воля», кіраўніцтва ААТ «Полацк-Шкловалакно» не збіраецца працягваць працоўны кантракт з Мікалаем Шарахам, які адпрацаваў на прадпрыемстве больш за 30 гадоў і з'яўляецца актывістам Свабоднага прафсаюза. Сам ён сваё звальненне звязвае выключна з грамадскай дзейнасцю.

– *Гэта не першая спроба пазбавіцца ад мяне*, – сказаў актывіст з Полацка. – *29 красавіка заканчваецца мой кантракт. Гэтым і вырашыла скарыстацца кіраўніцтва завода, каб ліквідаваць прафсаюз.*

Паводле слоў Мікалая Шараха, яго звальненне адбываецца з відавочнымі парушэннямі працоўнага заканадаўства з боку наймальніка. На 28 красавіка Свабодны прафсаюз падаў заяўку ў адміністрацыю горада на правядзенне пікета ў знак пратэсту супраць незаконнага звальнення актывіста.

– *Людзі на заводзе мяне даўно ведаюць і разумеюць сітуацыю*, – кажа Мікалай Шарах. – *Абураюцца беззаконнасцю, бо разумеюць, што нахабна спыніць працоўныя адносіны можна з любым работнікам. Наконт выхаду на пікет – гэта асабістая справа кожнага чалавека, і я не магу на гэта ўплываць.*

У сваю чаргу кіраўніцтва полацкага завода спыненне працоўных адносін з Мікалаем Шарахам не звязвае з яго прафсаюзнай дзейнасцю.

Кіраўніцтва прадпрыемства каментуе сітацыю з Мікалаем Шарахам так: "*У сувязі з заканчэннем тэрміну дзеяння кантракта з работнікам спыняюцца працоўныя адносіны. Ніякай іншай падставы няма. Працоўных рук на прадпрыемстве хапае і ад сыходу аднаго спецыяліста вытворчасць не пацярпіць*".

Раман ВАСЮКОВІЧ.

БОЛЬ

Арсен САКУН,
удзельнік ліквідацыі наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС

Ачужэлая зона

Кут мой забыты,
безабаронны
Зорыш пагаслых
крыніц вачыма:
Некаму ты –
ачужэлая зона,
Сэрцу майму ты да
скону – Радзіма.

(Працяг. Пачатак у №30, 31.)

Баліць душа за знявечаны родны край. Яшчэ з маладых гадоў, калі стаў працаваць у рэдакцыі раённай газеты, я перамераў гэты край, як кажуць, уздоўж і ўпоперак, стаптаў на гэтай зямлі не адну пару абутку. Колькі тут прыгажосці і хараства, якія ўражальныя краявіды, асабліва там, уздоўж Прыпяці, – цяпер у мёртвай зоне. Гэтыя мясціны прыцягвалі да сябе ў любую пару года – віхурнымі зімамі і вясновымі паводкамі, летнім лугавым суквеццем і восеньскім лістападам. Тут людзі заўсёды адпачывалі, набіраліся здароўя і моцы. Сюды ехалі за гэтым адусюль. Рыбалілі, варылі юшку, палявалі, збіралі грыбы і ягады. Тут усім усяго хапала. І забольш – гасціннасці тых жа чамкоўцаў, уласоўцаў, радзінцаў, паганянцаў, драньскоўцаў, масаноўцаў і баршчоўцаў, аравічан і кажушкаўцаў, ломышцаў і тульгавічан.

Пра многіх з іх я пісаў у сваёй раёнцы, змяшчаў іх здымкі, шчыра распавядаючы пра ўсё добрае, зробленае кожным у імя жыцця. А сёння, гартаючы свой пажоўклы ад часу архіў, многіх недалічваюся. Як шкада, што дачасна адышлі ад нас Мікалай Сцепаненка, Пётр Краўчанка, Фёдар Пінчук, Мікалай Савянок, Іван Судаленка, Іван Ядчанка, Іван Рэбка, Уладзімір Сянчук, Іван Казак, Леанід Жаўняк, Васіль Нікіценка, Аляксандр Жаўняк, Міхаіл Новік...

Гэты спіс можна працягваць, але на душы вельмі балюча, шчымліва ад таго, што іх проста няма поруч, мудрых, памяркоўных людзей, якія так годна жылі, столькі зрабілі добрага. Пад чарнобыльскую стыхію кожны з іх стаяў на сваім пасту да апошняга, яны ў той ліхі час былі поруч з простымі людзьмі, дапамагалі ім чым маглі, не думаючы аб тым, колькі самі атрымаюць радыяцыйнай атруты.

Няхай зямля ім будзе пухам!

На які рахунак аднесці гэтых і яшчэ многіх, многіх маіх дарагіх землякоў – ахвяр Чарнобыля?

Здаецца, сёння гэта пытанне, апроч родных нябожчыкаў, нікога не хвалюе. Бо з гадамі наступствы катастрофы на Чарнобыльскай АЭС губляюць сваю вастрыню з-за мноства іншых праблем як дзяржаўнага, так і грамадскага парадку. І, як гэта ні прыкра ўсведамляць, многае пайшло касяком з уладнага ўзроўню. Камусьці здалося, што зашмат на Беларусі аказалася ўдзельнікаў ліквідацыі наступстваў аварыі на ЧАЭС. Правялі адну перарэгістрацыю, праз нейкі час другую і ўрэшце пакончылі з тымі, хто дыхаў чарнобыльскай атрутай на поўныя грудзі з першых дзён пасля выбуху рэактара там, у самай небяспечнай зоне. Пад няшчадную гільяціну патрапілі ўсе: вайскоўцы, адмабілізаваныя рэзервісты, адсяленцы з 30-кіламетровай зоны, асобы, накіраваныя туды тагачаснай уладай для ліквідацыі наступстваў аварыі. Затое з палёгкай уздыхнуў дзяржаўны бюджэт.

Тут да месца будзе згадаць пра Закон "Аб сацыяльнай абароне грамадзян, пацярпелых ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС". Яго пакуль ніхто не адмяняў.

Цяпер мы жывём падчас як быццам дэмакратызацыі, стварэння прававой дзяржавы. Гэта значыць, што ўлада ў зносінах з народам павінна паводзіць сябе сумленна, дзейнічаць чэсна і справядліва, кіравацца прынятымі законамі. Інакш чаго мы варты будзем?..

Чарнобыльскія наступствы – гэта сур'езна і надоўга. Такой маштабнай бяды даўно не ведала наша зямля. За 30 гадоў, што прайшлі ад аварыі, мы панеслі столькі чалавечых ахвяр, столькі матэрыяльнага і маральнага ўрону – ніколі нікому не падлічыць!..

А колькі нашых суайчыннікаў сёння пакутуе ад разнастайных хвароб, выкліканых Чарнобылем. І дарослых, і дзяцей.

На моцна атручанай Чарнобылем зямлі, ні сёння, ні ў больш аддаленай перспектыве жыць небяспечна, і трэба аб гэтым не забывацца, сумленна гаварыць людзям і дапамагаць, чым толькі можна.

Шкада, што з часам вострыя чарнобыльскія праблемы робяцца "бясшкоднай" звычайнасцю. Сёння гэта тэма адышла далёка на задні план. Дзеля прыстойнасці праводзяцца калі-нікалі парламенцкія слуханні, навуковыя канферэнцыі, сімпозіумы. А наогул такое ўражанне, што наступствам Чарнобыля загадана знікнуць.

За прайшоўшы час я перачытаў многа разнастайных матэрыялаў па чарнобыльскай тэматыцы, азнаёміўся з некалі засакрэчанымі дакументамі, а таксама з матэрыяламі, напісанымі калегамі з Расіі і Украіны. Прызнаюся, цяжка і балюча ад усяго: тое, што і ў нас, у адносінах да пацярпелых ад Чарнобыля робіцца паўсюдна. Не магу зразумець толькі аднаго: ці па дамоўленасці, ці ад нямоглясці? Але несумненна тое, што гэта не па-чалавечы...

Пасля Чарнобыльскай катастрофы Беларусь ператварылася ў велізарную натуральную лабараторыю, у якой ідзе небывалы эксперымент па выжыванні людзей ва ўмовах малых доз радыяцыі. Гэта праблема вельмі актуальная для ўсяго чалавецтва. Таму народ Беларусі мае права на больш эфектыўную падтрымку сусветнага супольніцтва.

У выніку Чарнобыльскай катастрофы сталі недаступнымі многія культурна-гістарычныя каштоўнасці нацыі. Толькі на тэрыторыі 10 раёнаў Гомельскай і 6 раёнаў Магілёўскай абласцей, якія найбольш пацярпелі, было 362 помнікі археалогіі, 1283 помнікі гісторыі, 97 помнікаў архітэктуры...

Чаму адбылася аварыя на Чарнобыльскай АЭС?

Як высветлілася пасля многіх праверак і вывучэння разнастайнымі камісіямі сітуацыі, аварыю на ЧАЭС ніхто не мог адмяніць, адвольна або не яна была запраграмавана.

З даклада камісіі Дзяржатамнагляду СССР "Аб прычынах і абставінах аварыі на 4-м блоку Чарнобыльскай АЭС 26 красавіка 1986 года":

"...Персаналам было допушчана парушэнне тэхналагічнага рэгламенту... Персанал не ведаў аб некаторых небяспечных уласцівасцях рэактара і, адпаведна, не ўсведамляў наступстваў допушчаных парушэнняў...

У некаторых дакументах указваецца канкрэтна на 6 найгрубейшых парушэнняў. Адзначаецца, што запланаванае кіраўніцтвам станцыі правядзенне эксперыменту не было ўзгоднена ні з праекціроўшчыкамі станцыі, ні з навуковым кіраўніцтвам па ядзернай бяспецы, якія ўвесь час знаходзіліся на станцыі".

І яшчэ аб адным. Усе 2,5 года эксплуатацыі 4-ы блок працаваў нармальна, што, верагодна, прывяло персанал да нейкай самазаспакоенасці. Таму, відаць, перад запланаваным спыненнем яго на рамонт дырэктар станцыі вырашыў правесці эксперымент з адключэннем сістэмы аварыйнага ахаладжвання рэактара...

Нават без падрабязнага апісання ўсяго, што адбылося ў тую ноч на ЧАЭС, становіцца зразумелай верагоднасць маючай адбыцца маштабнай катастрофы. Нехта не ўгадніў, нехта не ўлічыў, нехта не ведаў, хаця абавязаны быў ведаць, і гэтыя доўгі ланцужок усяляких "не" выліўся ў вялікую бяду для цяпер жывучых і многіх пакаленняў нашых нашчадкаў.

У гэтай сувязі згадваецца класічнае выказванне пра французскіх каралёў пачатку мінулага стагоддзя: "Яны ўсё памяталі і нічому не вучыліся".

Здаецца, мы таксама не пакутуем на дрэнную памяць, але нічому не вучымся...

...Небяспечная 30-кіламетровая зона адмежавана ад людзей калючым дротам. Для тых жа, каго ўжо ў далёкім цяпер 1986 годзе адсюль эвакуіравалі, яна ўсё роўна застанецца радзімай. Тут пахаваны не толькі іх матэрыяльны дабрабыт, нажыты шматгадовай працай, але і не менш каштоўны духоўны скарб. Падчас перасялення ўсім было не да таго...

Цяпер мае землякі сваё жыццё падзяляюць на два перыяды – дачарнобыльскі і пасплячарнобыльскі. Сыходзіць з гэтага і афіцыйная статыстыка. Так, да аварыі ў 99 населеных пунктах раёна пражывала без малога 46 тысяч чалавек, пасля яе засталося 49 паселенняў і 22 тысячы насельніцтва. У райцэнтры з гэтай колькасці пражывае 14 тысяч.

І падобным чынам гаворкі вядуцца аб усім: аб тых хваробах, пра якія не ведалі да Чарнобыля і якія прагрэсіруюць сёння; аб тым, колькі тут было разнастайных арганізацый, якія забяспечвалі поўную занятасць насельніцтва, і колькі іх засталося цяпер з мінімальнай колькасцю працуючых і да т.п.

Тым не менш Хойнікі прыкметна пашырылі свае межы, раёны новай забудовы папрыгажэлі. Больш-менш добраўпарадкавалася старая частка горада. І ў многім гэтаму паспрыяла правядзенне ў 2010 годзе Дня беларускага пісьменства. Такога маштабнага мерапрыемства гэты край, бадай, не ведаў ніколі. Як і паўсюль, тут жыццё працякае звыклым парадкам. Толькі дамоклавым мячом вісяць над гэтымі людзьмі цяжкія наступствы Чарнобыля, з чым душа не мірыцца, але трывае...

С МОЕЙ КОЛОКОЛЬНИ

Елена МОЛОЧКО

Провокация?

Недавно я получила листовку с призывом... убивать русских. И это «извещение» с английскими ругательствами заставило меня узнать, что такое остолбенение. Я не могла поверить глазам...

Жестокая политика (или самая настоящая провокация) лезла в мою частную жизнь! И по какому праву? И почему у нас в государстве, которое ни с кем не воюет, свободно циркулируют «иностранные» листовки с призывами к насилию?

Прочитав эту мразь, я испытала что-то похожее на внутренний озноб. Впрочем, и бешенство, и брезгливость тоже. Ничего себе послание накануне Пасхи!.. Не хватало еще и Беларуси втянуться в какой-нибудь военный конфликт! Часть общества у нас и так опасно политизирована. А если подогреть? Умело и с доставкой на дом? Я вдруг ощутила, что листовки – это гораздо ближе к сознанию, чем даже слова с голубого экрана, где новости с политкухни разбавлены гламурной рекламой и бесконечными передачами о еде. И вообще, ТВ за давностью лет воспринимается нами порой как домашний зверинец – ну, пусть живут, плодятся.

А тут тебе на дом приходит такой «боевой листок». Во-первых, срабатывает эффект неожиданности – и от этого «блюдо» становится в десять раз острей. Во-вторых, ты остаешься с этой, поганой листовкой, наедине, тэт-а-тэт: берешь, как заколдованный, в руки, смотришь на нее остолбенело и будто сам прикасаешься к оружию и крови, на ней изображенным. Да и сила печатного слова, да еще помноженная на цветной рисунок, создает, доложу я вам, сильное впечатление – твиттер отдыхает, мы уже привыкли к мусору в соцсетях. Совсем не то, когда мусор ощущаешь тактильно, буквально кожей... Тем более что кому-то, не дай Бог, он покажется напутствием в героическую жизнь, чуть ли не проповедью. Да что я осторожничаю, будто у нас нет радикалов всех мастей и будто молодежь не льнет к таким идеям десятками. Есть. Льнет. Верит. И это очень страшно. Последствия-то предугадать нетрудно.

Слушайте, а общественный покой, наша стабильность, над которой теперь не шутят разве только директора кладбищ, на самом деле тоньше, чем яблочная кожура. И грязные эти листовочки – как холодный звоночек. Я вот планировала пойти послушать Баха в подземном переходе – была такая акция в субботу днем в нашем городе. И – как-то расхотелось. Полоснуло меня, как бритвой, испортилось настроение. Агрессия в человеке не исчезает никогда, это понятно. Только дай повод – вспыхнет. Только взболтни наш хрустальный сосуд – и повылазит такое... Теоретически всегда это понимала, но когда столкнулась практически, когда увидела, что все это существует буквально на расстоянии вытянутой руки... А если в следующий раз мне, например, уже не листовку приклеят, а позвонят прямо в квартиру: «Ты за красных или за белых?! Ты за русских или за украинцев? За евреев или за цыган? За мусульман или за христиан?» Вы думаете, это невероятный сценарий? А я уже не уверена... Почему нельзя этого исключить? И ведь тоже кто-то будет доказывать, рвать рубашку на груди: они правы, они – борцы за справедливость!

Любой хаос начинается с маленького беспорядка, с локальной провокации, с группового потемнения ума. Такими листовками должны заниматься соответствующие структуры. В конце концов, провокационную заразу лучше уничтожать в зародыше.

НЕСТАНДАРТ

Алена СІМАНЧУК:

«На ўборку аб'екта можа выехаць нават дырэктар...»

У Мінску пару месяцаў таму адкрыўся сэрвіс, які прапануе дапамогу па рэгулярнай уборцы жылля. Адна са стваральніц бізнесу распавядае, што самая вялікая праблема – знайсці не кліентаў, а кваліфікаваны персанал. Наколькі запатрабаваны паслугі па ўборцы кватэр, дамоў? І якi іх кошт?

На гэтыя і іншыя пытанні «Народнай Волі» адказала адна з заснавальніц сэрвісу «Cleanny. Час добрай уборкі» ***Алена СІМАНЧУК.***

– Мы працуем крыху больш за два месяцы, – *распавядае Алена*. – Зараз мы крыху прыпынілі свае продажы, таму што заказаў вельмі шмат. Попыт на нашы паслугі ёсць, але мы маленькая кампанія і хочам рабіць усё якасна. У нас невялікі штат, мы ўсё робім сваімі сіламі: два заснавальнікі, галоўны бухгалтар і ўсяго 10 клінераў. Дарэчы, на ўборку аб'екта можа выехаць нават дырэктар.

– Ведаю, што вы прынцыпова не ўжываеце слова "прыбіральшчыкі" – яно не адпавядае філасофіі кампаніі...

– Так, у нас няма прыбіральшчыц. Мы бяром на працу людзей, якія свядома сыходзяць ад таго, што ім прапануе цывілізацыя. Як правіла, яны ўсе запатрабаваныя, у іх ёсць розныя праекты: хтосьці валанцёрствам займаецца, хтосьці дабрачыннасцю, але ім усім падабаецца фізічная праца і ім дастаўляе задавальненне дапамагаць людзям. У нас усе клінеры з вышэйшай адукацыяй. Яны свядома сышлі з нейкіх іншых месцаў і прыйшлі працаваць менавіта ў нашу кампанію. Экіпіроўка іх нічым не нагадвае, што да вас прыйшлі звычайныя прыбіральшчыкі.

– Хто часцей за ўсё просіць навесці чысціню ў кватэры?

– Тыя, хто мае дастатак сярэдняга ўзроўню або крыху вышэй за сярэдні. Як правіла, гэта спецыялісты і кіраўнікі з абсалютна розных сфер. Часцей за ўсё жанчыны, у якіх не хапае часу на хатнія справы, таму што яны актыўна займаюцца кар'ерай. Сярод заказчыкаў бываюць мужчыны – як правіла, халасцякі. Але радзей.

– Бачыла вашу рэкламу аб прыёме на працу: вы абяцаеце клінерам заробак каля 5 мільёнаў рублёў. Ахвотна адгукаюцца на такія грошы?

– З улікам заахвочванняў агульная зарплата складае каля 6 мільёнаў рублёў. Пры гэтым трэба ўлічваць, што ў нас даволі гнуткі графік працы: занятасць 4–8 гадзін у дзень, на тыдзень у сярэднім атрымліваецца ад пяці ўборак плюс два гарантаваныя выхадныя.

– У Мінску ўжо ёсць некалькі агенцтваў, якія таксама прапануюць уборку...

– Ёсць кампаніі, якія арыентуюцца на прамысловыя прадпрыемствы. Некаторыя працуюць са складанымі аб'ектамі і гатовы, напрыклад, узяцца за ўборку пасля пажару альбо зрабіць хімчыстку. Мы спецыялізуемся выключна на хатняй уборцы. І вельмі грунтоўна падыходзім да сваёй справы. Мыйныя сродкі ў нас ад сусветных лідараў, экалагічныя, бяспечныя для чалавека. У нас ёсць суперсучасныя швабры і пыласосы, якія залазяць у любыя дзіркі і адмываюць любыя забруджванні.

Мы не баімся канкурэнцыі, таму што выдатна разумеем: дасягнуць такой якасці паслуг, каб кліент пусціў да сябе ў дом незнаёмых людзей і застаўся задаволены іх працай, вельмі няпроста.

Дарэчы, я не бачу, каб нашы канкурэнты так прынцыпова ставіліся да падбору персаналу. І мяне гэта здзіўляе. Таму што знайсці добрых людзей, якія спраўляліся б з усім на выдатна, – вялікая праблема! Менавіта таму ў нас пакуль толькі 10 клінераў.

Сёння мы не вельмі вялікая кампанія, але калі вы патэлефануеце праз год, – паверце, у нас ужо будзе салідная карпарацыя!

КАЛЬКУЛЯТАР

Колькі каштуе ўборка?

- *Уборка кватэры з адным жылым і адным ванным пакоямі будзе каштаваць 559.000 беларускіх рублёў.*
- *Уборка ў двухпакаёвай кватэры з адным ванным пакоем абыдзецца ў 699.000 беларускіх рублёў.*
- *Уборка кватэры з трыма жылымі пакоямі і адным санвузлом – 839.000 рублёў.*

Ёсць яшчэ і дадатковыя паслугі.

- *Уборка ўнутры халадзільніка, мікрахвалёўкі або духоўкі – 120.000, унутры кухонных шафаў – 180.000 рублёў.*
- *Вымыць посуд – 90.000.*
- *Прыбраць на балконе – 120.000.*
- *Вымыць тры акны – 540.000 рублёў.*

Марына КОКТЫШ.

НЕДВИЖИМОСТЬ

Четырехкомнатную квартиру можно купить за 70 тысяч долларов

Белорусы активно приобретают жилье. Как отмечают риелторы, март этого года побил все рекорды по количеству зарегистрированных сделок.

Так, в компании «Твоя столица» в марте были зафиксированы такие цены сделок: готовые к проживанию однокомнатные квартиры – 35.000 долларов, двухкомнатные – 43.000, трехкомнатные – 68.000 и четырехкомнатные – 72.000 долларов.

«Ценопад» позволил приобрести квартиру тем покупателям, кто еще год назад не мог об этом даже мечтать, – рассказывает заместитель директора агентства по продажам на вторичном рынке жилья **Светлана Куделко**. – *Например, в марте минимальная стоимость квартир стандартных потребительских качеств находилась на уровне 29.000 долларов за однокомнатную, 34.000 за двухкомнатную и 42.000 долларов за трехкомнатную квартиру. В то время как ровно год назад минимальная стоимость квартир была на 30 процентов выше».*

В то же время на торг при покупке квартир в новостройках рассчитывать не стоит. Благодаря высокой покупательской способности не только замедлилось снижение цен на новостройки, но они даже поднялись на 2,5%, особенно это касается некоторых востребованных домов.

– *Особый интерес у покупателей вызывают новостройки в пригороде Минска, продающиеся с чистовым ремонтом*, – рассказывают в агентстве. – *Именно они составляют реальную конкуренцию квартирам вторичного рынка. В то же время пригородные новостройки без ремонта начинают постепенно сдавать свои позиции в рейтинге покупательских предпочтений.*

Что еще в приоритете у покупателей?

По словам представителей агентства, быстрее всего в этом году находят своего покупателя квартиры, требующие косметического ремонта. Причину их популярности аналитики «Твоей столицы» видят в стоимости, которая ниже средней по рынку. При этом квартиры, требующие значительного и затратного ремонта, отнюдь не приветствуются покупателями, поскольку затраты на проведение ремонта перечеркивают всю экономическую выгоду.

Квартиры с хорошим современным ремонтом предпочли в марте около 30% покупателей.

Популярны также квартиры, расположенные в спальных районах города. Дело в том, что вместе с ростом курса валют и снижением как цен, так и арендных ставок на недвижимость упала и инвестиционная доходность жилья. Поэтому число инвестиционных сделок с квартирами старого жилого фонда, расположенными в центре города, за последний год снизилось до минимума. Как правило, подобные квартиры покупаются для сдачи в аренду. В то же время квартиры стандартных потребительских качеств, расположенные в спальных районах, привлекают своей ценой и в некоторых случаях годом постройки дома.

Даша ПАВЛОВСКАЯ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Хай цяпер падлеткі робяць табурэткі

У Жлобіне на прыпынку дворнік знайшоў каробку з правадамі. Прыехала міліцыя, з'явіліся сапёры. Але гэта была не бомба. Высветлілася, што каробку выкінулі 12-гадовыя школьнікі, якія спрабавалі змайстраваць... машыну часу. Пасля сур'ёзнай размовы ў міліцыі ахвота нешта майстраваць у дзяцей прапала...

Уранку дворнік на прыпынку
Знайшоў да сметніцы трывогу,
І сутыніўся на хвілінку,
Увесь застыў, бы слуп які.
Ля сметніцы ляжыць каробка,
Тырчаць з каробкі правады...
Ён тэлефон узяў тарапка,
Каб не было затым бяды.
Хоць і спакойная краіна
(Прынамсі, мы не на вайне),
Ды раптам гэта бомба, міна,
І ў пэўны час яна рване?
Як уляцяць усё са свістам,
Дык будзе поўны раскардаш...
Вунь у Еўропе тэрарыстам
Не могуць рады даць ніяк.
Зрабілі шабаш у Парыжы,
Затым на вушы сталь Брусель...
Сабе намеціў ворог ліжы
Наступную якую цэль?
А зрэшты, жах і нам знаёмы:
Людзей нябесны бос Пятро
Прыняў у райскія харомы,
Як бомба гахнула ў метро.
Калі з чыгосьці тэлефона
Аб бомбе паступіў сігнал,
Прыбыў на месца, што розона,
Сам міліцэйскі генерал.
Само сабою, і з "канторы"
Прыехаў велькі начальнік чын.
І рыхтаваліся сапёры –
Важкі-знатэр бомбаў-мін.
Не ўдзей, што "штукай дапамогі"
Машын стала чарада.
Усіх паставілі на ногі,
Каб не нахлынула бяда.
Праверыўшы нутро каробкі,
Найбольш дасведчаны сапёр
Расставіў, так бы мовіць, кропкі
І нават выказаў дакор:
– Дарма, як кажуць,
гулкім гром быў...
Прадмет ля сметніцы не "наш":
Няма там аніякай бомбы.

Дый гэта навет не муляж.
Усе адкінулі трывогу,
І стала на душы лягчэй:
Нас тэрарысты, дзякуй Богу,
Не патурбавалі ніяк.
Ды высветлілі усё-ткі варта:
А з-за каго ж увесь сыр-бор?
Прызнаемся, за такія жарты
І будзе злышэнь "у ахоўвах" –
На рукі ўздзенуць кайданкі.
Ні нашто кінулі ўчастковых,
Малэі сушылі следакі.
Смяяліся, як кажуць, куры,
І ўсе здзівіліся, калі
Пры дапамозе агентуры
Іх знамыслікаў знайшлі.
Каробку, што ляжала ў смецці
І з-за якое шум і гам
Пачаўся,
Выкінулі дзеці
Як непатрэбны, лішні хлам.
Зрабіць скорыпны хацелі класу:
Узяўшы некі самалет,
Яй машынку цыну часу...

* * *

Цяпер усё ў нас крыва-коса,
Цяпер абрыдлы лад такі,
Што хоць ты праваліся
ў Космас...
Эх, вундэркінды-хлапчукі!
Калі б належную машыну
Зрабіў і праўда хтосьці з вас,
Не пакідаючы краіну,
Я паляцеў бы ў іншы час...

ПРЫНЦЫПІЯЛЬНА!

Калі сход усебеларускі, то на ім павінны быць дэлегаты ад самых розных груп насельніцтва

Узгадваецца 2006 год. Напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў у Палацы Рэспублікі праходзіў Усебеларускі народны сход. Апазіцыя і сацыял-дэмакратычная партыя вырашылі накіраваць для ўдзелу ў яго рабоце кандыдата на пасаду прэзідэнта Аляксандра Казуліна. Але яго нават у залу не пусцілі – у вестыбюлі сустрэлі ўзброеныя малойчыкі на чале з сумна вядомым Дз.Паўлючэнкам і збілі на горкі яблык.

Тое ж самае можа паўтарыцца і сёлета. Таму ўжо зараз апазіцыі і палітычным партыям, аб'яднанням дэмакратычнага накірунку трэба рубам паставіць перад уладамі пытанне: калі сход усебеларускі, то на ім павінны быць дэлегаты ад самых розных груп насельніцтва. Лукашэнкаўскія апаненты не толькі маюць права быць абранымі для ўдзелу ў сходзе, але і выступіць на ім, прапанаваць тую ці іншую рэзалюцыю.

Сяргей КУРЫЛОВІЧ,
інжынер.

ИЗ ПОЧТЫ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

В парламенте должны быть не «карманные» депутаты

Уважаемый главный редактор!

Обращаюсь к Вам с просьбой напечатать на страницах «Народной Воли» мое обращение к лидерам партий, общественных организаций.

Я, Тамара Алексеевна Зайцева, проживаю в городе Калинковичи Гомельской области. Принимаю активное участие во всех политических событиях, одновременно вот уже 10 лет занимаюсь общественной работой: помогаю тем, кто оказался в алкогольной зависимости, а также тем, чьи права нарушаются в результате чиновничьего, судейского, милицейского произвола. Была председателем районного отделения РОО «Матери против наркотиков», но за участие в политических акциях лишена регистрации.

Более года я готовлюсь к очень важному событию – парламентским выборам. Буду выдвигаться кандидатом по своему округу. Хотя я прекрасно понимаю, что на этом пути у меня немало преград. Для нынешних властей нужны «карманные» депутаты, а не принципиальные люди, горящие желанием отстаивать интересы не узкого круга, а общенародные. Я уже сегодня известна избирателям как человек дела, стремящийся бескорыстно помогать другим. Пропагандируя хорошие, теплые отношения в семье, я использую самые разные средства, в том числе и выступления в печати. И как приятно видеть положительные результаты! А они – в восстановлении семей, в возвращении детей из приютов к матерям, ставшим на путь трезвой жизни. Я давно пишу книгу «Горькая чаша судьбы». Вернее ее пишет мое сердце, а также мой гнев и мое возмущение тем беспределом, тем беззаконием, которые, к сожалению, имеют место по отношению к бесправным и беспомощным людям, которых унижают, оскорбляют, у которых отнимают права и достоинство. Работа над книгой, можно сказать, подходит к концу. Вот только у меня нет денег для ее издания. Может быть, найдутся добрые люди, которые окажут мне в этом помощь. Эту книгу я распространила бы среди широкой общественности во время избирательной кампании.

С уважением –

Тамара ЗАЙЦЕВА
и моя команда.

г.Калинковичи.

АКТУАЛЬНЫЕ МЫСЛИ

Михаил КАДЫРОВ,
доктор сельскохозяйственных наук, профессор, лауреат Государственной премии

Отвести беду

Возможно ли «разбудить» для конструктивных, благородных действий ради лучшего будущего страны нынешнюю белорусскую номенклатуру?

Уже неоднократно звучали очень жесткие оценки ряда независимых экспертов в адрес белорусских властей. В частности, Павел Усов наиболее «концентрированно» выразил общее мнение – он считает, что белорусская номенклатура не озабочена моральным выбором: убивать или нет? Власть для тех, кто сегодня правит страной, превыше морали и жизни человека.

«Жизненная задача сегодняшней элиты – удержать власть любыми средствами. У нее этих средств значительно больше, чем у оппозиции и общества. Это не только репрессии, но и возможность использовать «гибридную оппозицию» для политических манипуляций».

Можно согласиться: весь трагизм ситуации заключается в том, что в нынешних условиях тотальной коррупции, клановости и круговой поруки, постоянно нарастающего аморализма нормальные порядочные люди ни физически, ни даже метафизически, ни профессионально не могут «выжить» в среде властной вертикали, не могут пробиться в высшие эшелоны власти.

И все же мир белорусской власти не без добрых людей.

По своему немалому опыту общения скажу: есть основания надеяться, что примерно 25 процентов чиновников не только понимают бесперспективность нынешнего режима, но и будут рады приветствовать изменения и содействовать им.

Я считаю, что это люди с врожденным генетическим потенциалом порядочности, человеческой состоятельности и даже талантливости, вынужденные «давить» себя, приспосабливаться, хотя внутренне им очень дискомфортно.

В другой системе власти, в другой атмосфере повседневной жизни они раскрылись бы в свою полную позитивную силу. Они готовы к новому, с нетерпением ожидают его.

Но вот сами они, к большому сожалению, ни объединяться ни действовать по известным причинам не будут.

И даже по этой причине нужно в оппозиционных СМИ говорить, постоянно напоминать, что государственным чиновникам в недалеком будущем придется ответить за происходящее в стране – по-видимому, не удастся всё свалить на Лукашенко...

Каковы возможные действия интеллектуальной, творческой, духовной элиты белорусской нации в нынешнее судьбоносное время?

В настоящее время, по-моему, целесообразно подготовить обращение к властям: к Президенту, Совету Министров, Администрации президента, палатам парламента, областным исполнительным комитетам – в связи со складывающейся в стране потенциально опасной социально-экономической ситуацией.

Реальных позитивных перспектив власть до сих пор не предложила. У многих людей заметно нарастает тревожность, неуверенность в завтрашнем дне, у значительной части – озлобленность... По-моему, дальше держать ситуацию в стране в таком неопределенном, подвешенном состоянии становится опасно.

Обращение, конечно, будет ориентировано на власти, но оно необходимо в неменьшей мере и всему белорусскому народу.

Важно, что он, народ, получит возможность ознакомиться с оценкой ситуации в стране, сделанной уважаемыми известными людьми, которые пользуются доверием и которые несут моральную ответственность за правдивость и объективность своих оценок.

Власти такой высокой привилегией уже не обладают. За 20 лет настолько изоврались, что напрочь потеряли доверие мыслящей части общества, особенно его образованной, думающей и наиболее динамичной элиты.

Такие обращения должны стать регулярными. Они будут вызывать интерес у людей, ПРОСВЕЩАТЬ ИХ и, надеюсь, СПОСОБСТВОВАТЬ повышению ГРАЖДАНСКОЙ АКТИВНОСТИ.

Несомненно, белорусская национально ориентированная интеллигенция сейчас не должна молчать, а должна быть в колокола, своей мудростью, ярким словом высказывать тревогу, витающую в воздухе.

Во-вторых, можно очень уверенно утверждать: люди у власти очень ясно понимают отсутствие благоприятных перспектив и для себя лично, и для страны. Они понимают обреченность Лукашенко как руководителя Беларуси. Перспектив у него, на мой взгляд, никаких. Ну побудет еще какое-то время...

Кроме этого, люди во власти должны уверенно знать, что есть в стране просвещенные, нравственные, влиятельные силы, на которых в случае чего можно будет положиться.

Но до сих пор публично интеллектуальная, творческая, духовная элита белорусской нации никаких оценок ситуации в стране не давала, никаких требований не предъявляла, никаких предложений по сотрудничеству с властями не предлагала...

Главная экономическая проблема и кадровая ситуация

Необходимо прежде всего срочно начинать наводить финансово-экономический порядок на макроуровне нашего государства, наводить системно. Это сложнейшая задача, но обязательная для выполнения. Только тогда может возникнуть нормальная, эффективная среда хозяйствования «внизу» – на предприятиях, в районах и областях, а без этого мы не сдвинемся с места. «Спецы» знают, как это в реальные сроки с наименьшими издержками можно осуществить.

Я не имею в виду, что «невидимая рука рынка всё сама отрегулирует». Управляющие воздействия из центра должны быть, но должны гармонично сочетаться, дополнять энергию внутреннего саморегулирования системы. В нормальных рыночных системах механизмы, порождающие такую энергию, имеются.

А конкретики в разных видах производства много. Ее специфику надо знать и учитывать при управляющих воздействиях из центра. Зная только общие закономерности (хотя и это очень важно), можно наделать много ошибок.

Несомненно, нужно уважать, доверять «негибридной» части нашей оппозиции, которая очевидно в большинстве, возлагать на нее большие надежды, но в то же время необходимо правдиво и объективно оценивать ее возможности. Это будет на пользу. Один из моих друзей в «Фейсбуке» Николай Ковш верно написал: *«Более 200 лет назад И.Кант сказал: «Два человеческих изобретения следует признать самыми трудными: искусство управлять и искусство воспитывать»*. В стране нет подготовленного качественного резерва руководящих кадров. Тем более в силу понятных причин его нет в оппозиции. Анализируя положение дел в своем регионе, возьму на себя смелость утверждать, что единичны примеры, когда активных участников оппозиционного движения смело можно было бы рекомендовать на те или иные руководящие должности, не боясь, что потом будет стыдно. У большинства нет опыта, знаний, умений. Они смелые, честные, но руководить – это не шашкой махать. Так, один из многолетних руководителей областной партийной структуры в беседе заявил, что он готов возглавить облисполком. На вопрос: «Что же ты будешь делать в первую очередь?» – ответил: «Все по стойке смирно будут стоять». Складывается впечатление: чем меньше человек понимает сущность той или иной проблемы, тем проще он представляет ее решение. Как мне представляется, три четверти ныне работающих в управленческих структурах, а может, и больше, останутся на своих местах. Не исключаю среди них перемещения по вертикали вверх или вниз. Освобождены и привлечены к административной или уголовной ответственности должны быть те, кто запятнал себя противоправной деятельностью: фальсификацией выборов, преследованием активистов и т.д. Особой чистке должны быть подвергнуты работники силовых структур, судейского корпуса. Поднятая тема чрезвычайно актуальна, реализация проблемы очень и очень сложна. Надо иметь в виду, что тем, кто придет на смену нынешнему обанкротившемуся режиму, придется решать сложнейшие задачи в политической, экономической, социальной и иных сферах жизнедеятельности.

А другой друг, Юрий Воронежцев, добавил: *«Я тоже прикидывал: от четверти до трети чиновников должны остаться на своих должностях и даже пойти на более высокие после демократических, назовем так... перемен. А оппозиция в нынешнем виде не в состоянии полностью взять ответственность за нормальное существование и жизнедеятельность страны в целом и ее составляющих: областей, городов и так далее. На одну область, может, в сумме «кадров» хватит. Но не больше. А проведем жесткую люстрацию, о которой многие просто мечтают, – заплывем г...ом».*

В то же время вполне можно надеяться, что если решится самая главная проблема – смена власти, то и остальные будут решаться, и люди найдутся .....

Фактор России

Задумывая серьезные преобразования в Беларуси, по понятным причинам нельзя не анализировать, не прогнозировать реакцию России и ее возможные действия.

По последним социологическим исследованиям, на гипотетическом референдуме об объединении Беларуси и России «за» проголосовали бы 24,8% белорусов, «против» – 52,4%, с оружием в руках готовы защищать государственный суверенитет Беларуси 16%.

И вот тут-то и начинаются дискуссии, надо или не надо, опасно или не опасно уходить из-под влияния России.

Для части населения стало уже почти фобией рассуждение: Россия до сих пор не оккупирует Беларусь только потому, что Лукашенко у власти как ее ставленник.

По-моему, мы, патриоты своей страны, уже давно должны ясно, твердо и четко сказать: если Россия намерена пойти на такую подлость, то в Кремле должны знать, что в Беларуси всегда найдется тысяч 40 нормальных мужиков (из примерно 5 млн), чтобы дать россиянам «по зубам», да так, чтобы мало не показалось. Однозначно будет партизанская война, и под ногами оккупантов будет все пылать.

Не хотелось бы, чтобы так было. Но если на нашу землю придет враг, то мы, настоящие белорусы, вынуждены будем дать ему отпор.

Большинство моих оппонентов уверенно и настойчиво утверждают: наивно и неубедительно мое предположение, что «очень скоро Россия поймет, что для нее намного выгоднее иметь на своих западных границах демократическую, рыночную, экономически благополучную, национально самобытную Беларусь с народом, братски любящим русских и Россию». Я в таком случае отвечаю: «При той 20-летней политике «вертлявости» и «доения», которую проводил Лукашенко, это действительно невозможно. При другой политике – это возможно».

А Беларусь в долгу не останется, в этом можно не сомневаться. В Беларуси всегда найдутся силы, которые на справедливость и доброту ответят дружбой и любовью. И такие отношения были бы для России намного более выгодными и надежными, чем, к примеру, нынешние отношения России с Финляндией. Беларусь должна всячески Россию подталкивать к таким отношениям, навязывать их, стимулировать их.

Наказ Василя Быкова

И в заключение мне хочется привести слова Великого белоруса, мудрейшего человека Василя Быкова:

«Жизнь – вот единственная реальная ценность для всего сущего и для человека тоже. Когда-нибудь в совершенном человеческом обществе она станет категорием-абсолютом, мерой и ценою всего.

Каждая такая жизнь, являясь главным смыслом живущего, будет не меньшею ценностью для общества в целом, сила и гармония которого определяется счастьем всех его членов. А смерть? Что ж – смерти не избежать. Важно только устранить насильственные преждевременные смерти, дать человеку возможность разумно и с толком использовать и без того не так уж продолжительный свой срок на земле.

Да, физические способности человека ограничены в своих возможностях, но кто определит возможности его духа?».

Как бы хотелось, чтобы этот исторический наказ Василя Быкова воплощался в белорусской действительности.

Об авторе

Михаил Кадыров родился в 1951 году в Ельске Гомельской области. С отличием окончил Белорусскую сельскохозяйственную академию. Доктор сельскохозяйственных наук, профессор, лауреат Государственной премии в области науки и техники, академик Украинской национальной АН, являлся членом ВАК и членом Совета Республики 2-го созыва. Создатель более 20 сортов белорусского ячменя. Имеет 17 патентов на изобретения. Автор 5 книг, примерно 300 публикаций. В Институте земледелия и селекции НАН Беларуси прошел путь от младшего научного сотрудника до директора. В настоящее время – главный научный сотрудник Научно-практического центра НАН Беларуси по земледелию. Имеет двух сыновей и шесть внуков.

ПРАПАНОВА!

Няхай бы яны паглядзелі адзін аднаму ў вочы

У афіцыйных сродках масавай інфармацыі разгортваецца кампанія ў сувязі з падрыхтоўкай да V Усебеларускага народнага сходу, які павінен зацвердзіць праграму сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі на 2016–2020 гады. Галоўны клопат улад – "забяспечыць вылучэнне вартых дэлегатаў". Такіх, якія аднагалосна прагаласавалі б за чарговую "фількіну грамату".

У сувязі з гэтым у мяне ёсць дзве прапановы. Першая – выбраць на чарговы Усебеларускі народны сход тых жа прадстаўнікоў, якія прысутнічалі на чацвёртым сходзе. Няхай яны паглядзяць у вочы А.Лукашэнкі, а ён ім, і спытаюць у яго, чаму не выканана, лічы, ні па адным паказчыку тая праграма сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны на 2011–2015 гады, за якую яны так дружна галасавалі. І чаму ніхто не панёс за гэта ніякай адказнасці.

Другая – не праводзіць ніякіх народных сходаў, а тыя сродкі, якія будуць патрачаны на яго правядзенне, ахвяраваць на больш карысныя справы. У мяне ёсць ідэя для ўлад. Ужо больш за 20 гадоў не знаходзяць сродкаў, каб заасфальтаваць два кіламетры дарогі, якая звязвае два раёны – Круглянскі і Талачынскі каля прыпыначнага пункта чыгункі Нарцызава. Колькі ламаецца тэхнікі, колькі нязручнасцяў для насельніцтва ў сацыяльна арыентаванай дзяржаве! А ўлады праводзяць чарговыя сходы, выдаюць горы буклетаў, брашур, кніг, якія павінны праслаўляць іх мудрыя рашэнні, каб потым праз чарговыя пяць гадоў канстатаваць пра паразу грандыёзных планаў.

П.І.РОГАЧ, пенсіянер.

Мінск.

РУБАМ!

Чаму рублі, а не талеры?

Той факт, што беларускія грошы і ў далейшым не будуць называцца талерамі альбо шэлегамі, а будуць мець расійскую назву (рублі), сведчыць пра тое, што Беларусь працягвае ператварацца ў расійскую калонію.

Алесь.

Гродна.

З ПІСЬМА

Адпраўце Ярмошыну варыць боршч

Чакаюцца чарговыя парламенцкія выбары. Лічу грамадзянскім абавязкам сказаць: трэба мяняць увесь склад Цэнтральнай выбарчай камісіі. У Расіі за апошнія 12–15 гадоў, здаецца, тройчы мянялася кіраўніцтва Цэнтрвыбаркама. Л.Ярмошынай даўно пара на пенсію. Яна неяк сказала, што жанчыны павінны варыць боршч, вось няхай і варыць...

Анатоль АКСЮЦІН.

Гомель.

І ЖАРТАМ, І ЎСУР'ЁЗ

Падаткі – з хабарнікаў

Як вядома, дзяржбюджэт трашчыць па швах. А таму ў мяне ёсць прапанова. Трэба браць прыклад з Порты XVIII стагоддзя. Там бралі падаткі з хабарнікаў. Іх у нас шмат, і бюджэт будзе папаўняцца імкліва.

Яшчэ там было 97 розных падаткаў, у тым ліку тры з іх былі толькі за дазвол дыхаць паветрам. Кантроль быў жорсткі: калі сусед уцякае ад падаткаў – плаці за суседа, калі ўся вёска ўцякае – за яе квіталася суседняя. Вось так.

Ну а калі мець на ўвазе горад, то пад'езд за пад'езд, дом за дом.

Аляксандр ШОРАЦ.

г.Маладзечна.

P.S. Звесткі я пазычыў з кнігі В.С.Пікуля "Фаварыт", надрукаванай у 2008 годзе.

ПОЗИЦИЯ

Я – за овцеводство

Когда-то я жил в Молдове. Видел, как там относятся к овцеводству. Почти в каждом хозяйстве – солидное поголовье. Кстати, когда-то и в белорусских деревнях разводили овец. Но в последние два-три десятка лет отношение к этому делу настолько поменялось, что теперь редко где увидишь отару.

Считаю, что овцеводство в Беларуси нужно возродить. У нас есть камвольный комбинат. Что, ему не нужна шерсть? А баранинкой мы часто балуемся? Нет, конечно. Как и не знаем, что такое овечье молоко. А ведь из него можно изготавливать и прекрасный сыр, и различные добавки.

Будут овцы – будут у нас и добротные дубленки. Словом, с какой стороны ни подойти, овцеводство – выгодная отрасль.

Приложите только руки...

Да, стоит только приложить руки – и многое у нас изменится. Почему бы, скажем, не взяться за приведение в порядок тех же сажалок? Их по всей Беларуси десятки тысяч. Многие заросли, заплыли илом. Почистите, наполните водой – и зарыбляйте. Сколько можно иметь плотвы, раков!.. Вот вам и деньги!

А почему бы на разных пустырях не высадить ту же облепиху. Она не привередлива к почвам, зато ее плоды – ценнейшее лекарственное средство.

В каждом продовольственном магазине продается коровье молоко. А вот лосиного нет. А ведь жирность его не 3–5 процентов, а 10–12. Предприимчивые люди должны обратить внимание на этот факт, и в Беларуси, по примеру северных стран, должны появиться лосиные фермы.

Николай БОРИСИК,
житель г.Слонима.

СЛЫШАЛИ?

Проевропейская коалиция в Сербии побеждает!

Прогрессивная партия премьера Вучича и социалисты в сумме получают две трети голосов в сербском парламенте, в то время как пророссийская Радикальная партия – 7 процентов.

Предварительные результаты парламентских выборов в Сербии говорят о внушительной победе коалиции проевропейских партий во главе с премьер-министром Александром Вучичем.

По предварительным данным, Прогрессивная партия Вучича набрала около 53 процентов голосов, а ее союзники, социалисты, добавили правящей коалиции еще 13 процентов.

Ультранационалистическая пророссийская Радикальная партия Воислава Шешеля, с которого суд в Гааге недавно снял обвинения в военных преступлениях, заняла третье место, получив лишь 7 процентов.

Вучич объявил выборы на два года раньше срока, с тем чтобы получить обновленный мандат для проведения жестких экономических и политических реформ, требуемых для продолжения процесса принятия Сербии в ЕС.

БЕЗОПАСНОСТЬ

О создании украинско-румынско-болгарской бригады

Украина и Румыния выступают за создание флотилии под эгидой НАТО, а также рассматривают возможность создания украинско-румынско-болгарской бригады. Об этом говорится в сообщении пресс-службы президента Украины Петра Порошенко по итогам его встречи с президентом Румынии Клаусом Йоханнисом.

«У нас уже есть чрезвычайно положительный опыт имплементации этого соглашения, и я уверен, что подобные шаги лишь укрепят безопасность и доверие как в регионе, так и по всей Европе», – подчеркнул Петр Порошенко в Бухаресте во время заявления для прессы по итогам переговоров с президентом Румынии.

Петр Порошенко отметил, что во время визита президента Болгарии Росена Плевнелиева в Киев, а также во время переговоров с президентом Румынии обсуждался «вопрос возможности создания украинско-румынско-болгарской бригады наподобие уже действующей украинско-польско-литовской бригады».

Украинский президент подчеркнул, что «в условиях продолжающейся агрессии со стороны России Украина и Румыния уделяют особое значение ситуации безопасности в регионе Черного моря и предлагают ввести новые подходы к ее обеспечению.

МОЛДОВА

В результате столкновений в Кишиневе есть пострадавшие

В ходе столкновений между демонстрантами и полицией в Кишиневе пострадали 14 полицейских, сообщает полиция Молдовы.

Четверо полицейских были госпитализированы. Также за медицинской помощью обратились двое гражданских. В полиции сообщают, что в связи с беспорядками возбуждено уголовное дело.

Тысячи протестующих в воскресенье вышли на улицы Кишинева с требованием отправить в отставку правительство и провести досрочные выборы. Демонстранты утверждают, что правительство зависит от олигархов и не принимает решений в интересах народа.

Пройдя маршем через центр города, они собрались перед зданием правительства, которое охраняют сотни полицейских. Сначала протест был мирным, но затем часть протестующих попыталась пройти к дому местного бизнесмена и стала забрасывать полицию камнями.

За последний год в Молдове сменилось шесть премьер-министров. В конце января парламент страны утвердил состав и программу нового правительства во главе с премьер-министром Павлом Филипом. Это привело к массовым протестам в стране, которые периодически проходят до сих пор.

ПРОТИВОСТОЯНИЕ

Военные Армении и Азербайджана обвиняют друг друга

Военные Азербайджана в ночь на воскресенье обстреляли территорию Армении 18 раз, сообщает пресс-служба Минобороны Армении.

Ранее в Минобороны Азербайджана заявили, что армянские военные нарушили за минувшие сутки режим прекращения огня на линии соприкосновения 108 раз. Согласно сообщению, армянские Вооруженные силы подвергли обстрелу азербайджанские позиции как с территории Армении, так и с «оккупированных земель Азербайджана». При обстрелах использовались крупнокалиберные пулеметы, минометы и танки.

Минобороны Азербайджана сообщило, что армянские военные в ночь на воскресенье предприняли танковую атаку в зоне карабахского конфликта. В сообщении говорится, что Вооруженные силы Азербайджана предотвратили эту попытку, уничтожив один танк с личным составом. «После этого армянская сторона была вынуждена отойти в сторону Агдере», – утверждали в ведомстве.

ЭВРИКА!

В Японии состоялся первый полет самолета-невидимки

Япония стала четвертой страной в мире, овладевшей технологиями «стелс». Первый прототип самолета-невидимки совершил тестовый полет из аэропорта Нагоя в центральной части страны и долетел до военно-воздушной базы в префектуре Гифу.

Как отмечает Bloomberg, успешные испытания прошли в то время, когда премьер Синдзо Абэ усиленно работает над укреплением Вооруженных сил Японии. Детище консорциума во главе с Mitsubishi может в перспективе заменить истребители F-2, введенные в эксплуатацию в 2000 году, и составить конкуренцию передовым американским F-22.

В настоящее время технологиями «стелс», которые уменьшают видимость самолетов и позволяют выполнять крейсерские полеты на сверхзвуковых скоростях, владеют США, Россия и Китай.

ИНТЕРЕСНЫЙ ВОПРОС

Отберут ли у британской королевы бриллиант, украшающий ее корону?

Знаменитый бриллиант «Кохинур» («Гора света»), украшающий корону британской королевы Елизаветы II, не может вернуться в Индию, поскольку он был не украден, а передан Великобритании в XIX веке правителем сикхов Ранджитом Сингхом. Об этом заявил заместитель министра юстиции Индии Ранджит Кумар в Верховном суде, где слушается дело по иску индийской неправительственной организации Всеиндийский фронт по правам человека и социальной справедливости, попытавшейся оспорить права Британии на драгоценный камень.

Ранджит Кумар, представляющий интересы индийского правительства, сослался на закон 43-летней давности, который не позволяет правительству возвращать предметы старины, вывезенные из страны до обретения независимости. Он заявил, что камень «не был ни украден, ни увезен силой», а был подарен махараджей (индийским князем) Ранджитом Сингхом Британской Ост-Индской компании в качестве компенсации за помощь сикхам в войне, пишет India Today. Ранджит Сингх был создателем независимого Сикхского государства и князем Пенджаба («Пятиречья», ныне эта территория разделена между Индией и Пакистаном, тоже претендующим на камень).

Впрочем, для окончательного решения вопроса по «Кохинуру» суд еще должен выслушать ответ Министерства иностранных дел.

История легендарного камня достоверно прослеживается с 1300 года. В лондонском Тауэре он оказался в 1850 году после того, как попал к генерал-губернатору британской Индии сэру Джону Лоуренсу. Тот подарил его британской королеве Виктории после англо-сикхской войны, в результате которой Британия получила контроль над сикхской империей Пенджаб. Виктория стала носить «Кохинур» в своем венце. При этом она игнорировала предубеждения, что бриллиант приносит несчастье своим владельцам. Тогда этот камень имел индийскую огранку, но в 1852 году ему придали плоскую форму, и он потерял 42% своей драгоценной массы.

В настоящее время его вес составляет 105 карат, и он остается одним из самых главных украшений короны британской королевы Елизаветы. В случае, если супруга принца Уильяма Кэтрин Миддлтон станет королевой (а она является престолонаследницей второй линии), она сможет надевать корону с «Кохинуром» во время официальных мероприятий.

В ноябре 2015 года перед визитом в Великобританию группа индийских бизнесменов и актеров подала в британский суд иск с целью отсудить у королевы драгоценность. В 2013 году британский премьер-министр Дэвид Кэмерон во время визита в Индию отказался вернуть знаменитый бриллиант.

В 2000 году афганское движение «Талибан» потребовало у Англии возвращения «Кохинура» Афганистану. Хотя «Кохинур» и был вывезен в Англию из Индии, заявил в Кабуле официальный представитель талибского МИД, у афганцев больше прав на бриллиант, чем у индийцев. Еще до того, как попасть в Индию, «Кохинур» принадлежал властям Афганистана.

СТОП-КАДР

У Віндзары рыхтуюцца да святкавання 90-гадовага юбілею каралевы Елізаветы II.

Венгрыя адзначае пачатак сезона пашы

На здымку: пастух у традыцыйным венгерскім касцюме вядзе статак авечак у час свята пачатку пашавага сезона на ўсходзе Венгрыі.

Фота: Reuters/Laszlo Balogh.

ГЕРМАНИЯ

Солидно повышены пенсии, но восторга не наблюдается

Правительство Германии повысило размер пенсий. На западе страны они с середины 2016 года вырастут на 4,25 процента, на востоке – на 5,95 процента. Это является крупнейшей прибавкой к государственным пенсиям в ФРГ за последние 23 года.

Такой широкий жест правительству позволила сделать благоприятная экономическая конъюнктура в стране – прежде всего высокий уровень занятости и рост зарплат наемных работников. При этом никакой дополнительной нагрузки на госбюджет не будет, а прибавка к пенсии будет выплачиваться из касс пенсионного страхования. Увеличения процента отчислений, которые платит в кассы любой работающий житель Германии из своей зарплаты, тоже не будет.

В ФРГ сейчас около 20,6 млн пенсионеров. Средняя пенсия у мужчин в Германии составила на конец 2014 года 1013 евро. У женщин – 762 евро. Причина такой разницы в том, что размер пенсии в ФРГ зависит от уровня заработной платы. А так как у мужчин она обычно выше и домохозяек среди женщин тоже намного больше, то и сумма отчислений в пенсионные кассы у мужчин по итогам трудовой жизни оказывается больше. А следовательно, и пенсия.

Никакой восторженной реакции, которую можно было бы ожидать в ответ на новость о повышении пенсий, в Германии не последовало. Дело в том, что эта новость появилась в самый разгар развернувшейся в стране дискуссии о пенсионной системе и ее будущем. В ходе дискуссии в прессе всплыло немало тревожных фактов, свидетельствующих о системных проблемах. Так что если нынешние пенсионеры просто обрадовались прибавке, то работающие жители страны, а также экспертные и политические круги скорее обеспокоились необходимостью реформировать саму пенсионную систему ФРГ.

ЗАЯВЛЕНИЕ

Обама: санкции будут сняты после исполнения «Минска-2»

Такое заявление президент США сделал в Ганновере после встречи с канцлером ФРГ Ангелой Меркель. «Все санкции могут и должны быть сняты только тогда, когда Россия в полном объеме исполнит свои обязательства в рамках Минских соглашений", – заявил Обама.

У СУСЕДЗЯЎ

Дзень людзей без даху над галавой

Яго адзначаюць у Польшчы. Вось і днямі зноў павярнуліся тварам да бяздомных людзей...

Кожны з нас бачыў кагосьці з іх. Як правіла, яны брудныя, неахайныя, часта п'яныя. Выклікаюць пачуццё агіды, але таксама згрызоты: трэба ж неяк дапамагчы. Адны кінуць манету, іншыя суцяшаюць сваё сумленне думкай: маўляў, яны самі вінаваты ў сваім становішчы, а можа, свядома выбралі такое жыццё.

Дзень, у які раз у год згадваюць пра людзей без пэўнага месца жыхарства, быў уведзены ў Польшчы па ініцыятыве стваральніка асацыяцыі «Монар» і Руху выхаду з бяздомнасці «Маркот» Марэка Катаньскага. Самога Катаньскага няма ўжо ў жывых, але яго справа жыве. 14 красавіка ладзяцца розныя акцыі, каб нагадаць пра бяздомных, звярнуць увагу грамадства на іх праблемы.

"Чалавек без пэўнага месца жыхарства не мае не толькі кватэры. Ён не можа задаволіць нават элементарныя патрэбнасці. Прычыны бяздомнасці розныя", – гаворыць Тэрэса Серадска з асацыяцыі "Монар". Яна кажа, што ў грамадстве існуе стэрэатып: бяздомны – алькаголік або наркаман. Гэта не заўсёды так. Некаторыя людзі слабейшыя ў псіхічным плане. У іх не хапае жыццёвай мудрасці, развагі, ведаў, каб справіцца з цяжкасцямі. Здараецца, што людзі страчваюць дах над галавой, калі ўладальнік дома вырашае прызначыць іх кватэру на іншыя мэты.

Летась у Польшчы налічылі бяздомных. Іх было 36 тысяч 100 чалавек – амаль на 5,5 тысячы больш, чым годам раней. Большасць бяздомных – мужчыны, ёсць таксама амаль 2 тысячы дзяцей без даху над галавой.

Васіль ДРАБОВІЧ.

ЗЕМЛЯКИ

Мария ДАВЫДИК:

«Мне хорошо в Торонто»

Минчанка Мария ДАВЫДИК эмигрировала в Канаду шесть лет назад. Девушка окончила университет в Торонто и сейчас сотрудничает с художественными галереями и частными фирмами, продавая и выставляя свои работы. О жизни в Торонто Мария рассказала «Народной Воле».

– До отъезда из Беларуси я училась в Педагогическом университете Вильнюса на заочном отделении, – *вспоминает жительница Торонто.* – В свободное время рисовала картины и интересовалась различными творческими проектами в Минске.

Мечта стать профессиональным художником меня никогда не покидала, но учиться академическому искусству в Беларуси мне было неинтересно. Душа лежала к современным направлениям. Но шесть лет назад планы внезапно изменились – появилась возможность уехать в Торонто.

– А с чем была связана эмиграция?

– С желанием учиться, а также с переменами в личной жизни. Я вышла замуж.

– Как встретила вас Канада?

– В Торонто немало доброжелательных людей. На улице незнакомый человек может подойти, поинтересоваться, как дела, и завести разговор, а потом пойти дальше. Это вызывало удивление первое время.

Сначала было непривычно, и большая часть времени уходила на изучение языка. На момент отъезда я частично владела английским, но на месте его пришлось подтягивать, чтобы поступить в университет.

– Куда вы пошли учиться?

– York University в Торонто, специализация – «визуальное искусство». В Канаде удобная система образования – здесь нет принудительных отношений, которые встречаются в белорусских вузах. Можно самостоятельно выбрать направления: фотография, живопись, рисунок, скульптура, предварительно попробовав изучать эти дисциплины на первом, втором курсах.

Так как у меня была степень бакалавра, я отучилась три года и получила диплом канадского университета.

Зарабатываю тем, что выставляю свои работы в галереях, занимаюсь фрилансом. Доходов вполне хватает на оплату жилья и покупку самого необходимого.

– Вы арендуете жилье?

– Мы живем в маленькой квартире стоимостью около 1000 долларов в месяц. Это минимальная сумма, за которую можно снять нормальное жилье. Торонто – не дешевый город, например, скромный поход в магазин обходится в 70–80 долларов.

– Русскоговорящих в Торонто часто встречаете?

– В городе есть белорусская община, в которой реализуются разные национальные проекты, такие как «Мова нанова». Есть районы, где проживают в основном русские, белорусы, украинцы.

Для приезжих, которые не владеют английским языком, работают русскоязычные медицинские, юридические центры, где всегда окажут помощь или что-то подскажут.

– Приезжему тяжело устроиться на работу?

– Знание английского языка сразу же решает ряд проблем. Если пройти переаттестацию, то можно устроиться работать по профессии, полученной на родине. Наиболее востребованные и высокооплачиваемые специальности в Торонто – это программисты, доктора, учителя. Переаттестация занимает около года, и этот период человек вынужден перебиваться случайными заработками: на строительстве, в кафе, магазинах.

Но как бы трудно ни было, с голоду никто не умирает, так как талоны на еду всегда доступны нуждающимся.

– А что это за талоны?

– Есть определенные социальные центры, которые помогают людям с низким доходом. Человек предоставляет справку о своем заработке, и если он действительно минимален, то государство может помочь с едой, жильем...

Прожиточный минимум на одного человека составляет около 20 тысяч долларов в год.

– Возвращаться на родину не думаете?

– После отъезда я была в Минске два раза, но назад меня не тянет. Может, в дальнейшем ситуация изменится, ну а сейчас мне хорошо в Торонто.

Роман ВАСЮКОВИЧ.

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Праезд у літоўскіх цягніках таннейшы

У рэдакцыю патэлефанаваў чытач, прадставіўся Андрэем Ковалем і заявіў: «Неразумею, чаму літоўская чыгунка больш танная, чым беларуская? Параўнайце кошты білетаў на іх цягнікі і на нашы...»

Нас зацікавіла такая інфармацыя. І аказалася, што наш чытач мае рацыю – праезд у цягніках літоўскай чыгункі сапраўды таннейшы, чым у цягніках беларускай.

Цягнік Мінск–Вільнюс Беларускай чыгункі. Час адпраўлення з Мінска – 8.00. Час прыбыцця – 10.30. Гэтым жа цягнікам можна вярнуцца ў Мінск, час адпраўлення з літоўскай сталіцы – 19.12. Кошт квітка на гэты беларускі цягнік **413 тысяч 600 рублёў**, калі набываць у Мінску. А калі ў Вільнюсе, то 19 еўра 70 цэнтаў – **441 тысяча 600 рублёў** па курсе Нацбанка Беларусі.

Літоўская чыгунка прапаноўвае пасажырам маршрут **Вільнюс–Мінск** з адпраўленнем з Вільнюса ў 7.20. Гэты ж цягнік з Мінска назад у літоўскую сталіцу адпраўляецца ў 11.10. Кошт квітка на цягнік, калі набываць у Мінску, **320 тысяч 500 рублёў альбо 360 тысяч** у залежнасці ад вагона. А ў Вільнюсе квіткі рэалізоўваюцца па адной цане – 15 еўра 16 цэнтаў. У пераводзе на рублі гэта амаль **340 тысяч**.

У 15.58 з Вільнюса выпраўляецца ў Мінск яшчэ адзін цягнік літоўскай чыгункі – №808Т (з Мінска ў Вільнюс ён вяртаецца ў 19.52). Па камфорце ён мала ў чым саступае беларускаму дызелю, які адпраўляецца з Мінска ў 8 раніцы і вяртаецца ў беларускую сталіцу ў 19.12, але кошты на яго таннейшыя: 15 еўра 16 цэнтаў, альбо **340 тысяч рублёў**.

Даехаць да Вільнюса і, вядома ж, вярнуцца назад можна і цягнікам Масква–Калінінград (№30). З мінскага вакзала ён адпраўляецца ў 3 гадзіны 14 хвілін, прыходзіць у Вільнюс у 7.30 раніцы. Квіток у плацкартным вагоне каштуе **646 тысяч 600 рублёў**, у купэйным – **746.600**, калі набываць у Мінску. У Вільнюсе квіткі на гэты цягнік рэалізоўваюцца па коштах 22 еўра 90 цэнтаў (плацкарт) і 36 еўра (купэ). Знoў жа, калі пераводзіць гэтыя грошы ў рублі, атрымліваецца, што набываць квіткі выгадней у Мінску.

РЭБУС

Ці можна верыць Міхаілу Біцану?

...

– Увогуле дзіўна чуць такое ад чалавека, які не працуе ў структуры клуба. Таму мы афіцыйна, праз прэс-службу, нават і не абвяргалі словы заслужанага трэнера. Проста пачыталі, усміхнуліся і працуем далей.

Алесь СІВЫ.

ДАРЭЧЫ

У два разы даўжэй і ў тры разы танней

...

Паводле слоў Андрэя Кашко, беларусы сёння аплачваюць толькі 18% ад кошту праезду па чыгунцы на маршрутах мясцовага прызначэння.

Марыя ЭЙСМАНТ.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

150 пытанняў і адказаў з гісторыі Беларусі

(Працяг. Пачатак у №№3–20, 22, 24, 26–31.)

74. Якая мова была даўней сродкам дыпламатычных дачыненняў ва Усходняй Еўропе?

...

Старонка з дыпламатычнага дакумента XVI стагоддзя, напісанага на беларускай мове.

Вінцук ВЯЧОРКА.

75. Хто вынайшаў шматступеневую ракету?

...суайчыннік (як ён называў сябе, «шляхціц-ліцьвін з Вялікага Княства Літоўскага») *Казімір Семяновіч*. Нарадзіўся ён на Віцебшчыне ў пачатку XVII стагоддзя.

Кнігу К.Семяновіча з вялікай зацікаўленасцю і ўвагай сустрэлі ў Еўропе. На працягу больш як паўтара стагоддзя яна была найбольш грунтоўнай і аўтарытэтнай працай па артылерыі і піратэхніцы, перавыдавалася на французскай, нямецкай, англійскай ды іншых еўрапейскіх мовах.

У прадмове да англійскага выдання 1729 года ёсць красамоўнае сведчанне: «Аўтарытэт К.Семяновіча быў і да сённяшняга дня застаецца для ракетчыкаў і феерверкераў нечым святым».

У адрозненне ад піратэхнікаў-рамеснікаў свайго часу К.Семяновіч быў сапраўдным піратэхнікам-вучоным, у сваёй працы ён абапіраўся на апошнія, найноўшыя дасягненні тагачаснай навукі, на вынікі ўласных эксперыментаў. Ён зрабіў шэраг цікавых, перспектыўных вынаходак. Гэта і стабілізатар тыпу «дэльта», і арыгінальныя канструкцыі ракет, у тым ліку і шматступеневай.

Такім чынам, даўная спрэчка пра тое, хто вынайшаў шматступеневую ракету – расійскі вучоны К.Цыялкоўскі, бельгійскі інжынер Р.Бінг ці амерыканскі вучоны Р.Годард, развязваецца для многіх нечакана: канструкцыю такой ракеты больш як за 250 гадоў да іх апісаў у сваёй кнізе беларускі вучоны Казімір Семяновіч, паклаўшы гэтым важкую цаглiну ў падмурак будучага ракетабудавання.

Дарэчы, варта адзначыць, што К.Семяновічу, прафесійнаму вайскоўцу, быў уласцівы гуманістычны светапогляд: войны ён лічыў найвялікшым няшчасцем для чалавецтва.

Малюнак з кнігі "Вялікае мастацтва артылерыі" з выявай канструкцыі шматступеневай ракеты.

Пакінуў ён гэты свет, напэўна, неўзабаве пасля выхаду французскага выдання сваёй кнігі ў 1651 годзе. Што сталася прычынаю смерці, невядома. Ці памёр ён ад якой хваробы, ці загінуў падчас доследаў з выбуховымі рэчывамі – пэўна сказаць немагчыма.

Міхась ТКАЧОЎ.

76. Што рабілі беларусы ў Маскве ў XVII стагоддзі?

Уплыў беларусаў на духоўную і матэрыяльную культуру Маскоўшчыны быў адчувальны ўжо з часоў сярэднявечча. У XVII стагоддзі ён стаў вызначальным і абымаў літаральна ўсе сферы жыцця.

Перасяленні беларусаў на Маскоўшчыну адбываліся і раней, але асабліва масавымі яны сталі ў 1654–1667 гадах. Гэта былі часы самай страшнай і крывавай у гісторыі Беларусі вайны. Тады расійскія акупанты ажыццявілі дэпартацыю блізу 300 тысяч нашых суайчыннікаў.

Беларусы жылі ў Маскве ў розных месцах. У 1672 годзе яны засялілі так званую Мяшчанскую (Новамяшчанскую) слабаду. Напрыклад, у 1685 годзе тут жыло 612 сем'яў з розных куткоў Беларусі. Шмат беларусаў жыло па-за межамі Мяшчанскай слабады. Так, у Новадзявочым манастыры знаходзілася блізу 300 беларускіх манашак, якіх забралі сюды з Куцеінскага манастыра. Наогул, паводле падлікаў вучоных, у другой палове XVII стагоддзя беларусы складалі каля 20% насельніцтва Масквы.

Надзвычай важкім быў уклад беларусаў у развіццё маскоўскага дойлідства, яскравым пацвярджэннем чаго з'яўляецца пабудаваны нашымі продкамі шэдэўр архітэктуры – Каломенскі палац.

Незабыўнае ўражанне на сучаснікаў рабіла і раскошнае ўнутранае аздабленне гэтага палаца: мастацкая размалёўка сцен і столі, яркая шматколерная кахля печаў, узорныя вокны, аб'ёмная разьба па дрэве, якая зззяла пазалотай.

Палоненыя беларусы прынеслі ў Маскву аб'ёмную, ажурную, высокарэльефную рэзь. Разная драўляная паверхня, выкананая ў стылі барока, пакрывалася сусальным золатам па спецыяльным грунце і старанна паліравалася. Сярод унікальных твораў беларускай рэзі ў Маскве – грандыёзны пяціярусны іканастас Смаленскага сабора Новадзявочага манастыра – помнік культуры сусветнага значэння. Кіравалі гэтымі работамі Клім Міхайлаў, Герасім Акулаў, Восіп Андрэеў, Андрэй Фёдараў, Яўсей Сямёнаў.

Прыкметную ролю ў развіцці рамяства ў Маскве адыгралі беларускія кахляры, якія прынеслі сюды сакрэт вырабу рэльефнай шматколернай кахлі. Найбольш славутымі кахлярамі былі вучні беларускага майстра Пятра Заборскага з Вільні – выхадзец з Копыся Ігнат Максімаў і мсціславец Сцяпан Іванаў. Гэтыя майстры разам зрабілі кахляныя фрызы царквы Рыгора Неакесарыйскага ў Маскве, а потым паліхромную кахлю для фасадаў Пакроўскага сабора ў Ізмайлаве. Сцяпан Іванаў (па мянушцы Палубес) стварыў унікальныя маёлікавыя рэльефы Апосталаў для барабана царквы Успення ў Ганчарах (1691 год). Цяпер некаторыя яго творы можна пабачыць у музеі народнага мастацтва ў Каломенскім.

Беларускія майстры працавалі традыцыі гарматніцкай справы, закладзеныя яшчэ Андрэем Чохавым (Чэхавым), таксама беларусам з паходжання, які ў 1586 годзе адліў славутую «Цар-гармату». У Маскве ў XVII стагоддзі асабліва цаніліся беларускія збройнікі, якія выраблялі халодную і агнястрэльную зброю; яны працавалі ў складзе Зброевай (Аружэйнай) палаты.

Сярод беларусаў-ювеліраў вылучаліся спецыялісты па апрацоўцы срэбра, якія выраблялі разнастайны багата аздоблены посуд і царкоўнае начынне.

Менавіта дзякуючы нашым таленавітым продкам высокага ўзроўню ў Маскве дасягнула майстэрства апрацоўкі косці. Асаблівымі здольнасцямі ў гэтай галіне вылучаліся колішнія віцебскія майстры, якія выраблялі дзівосныя па прыгажосці шахматныя фігуркі са слановай косці, а таксама шахматныя дошкі і столікі.

Стваральная праца беларусаў у Маскве ў XVII стагоддзі не абмяжоўвалася толькі сферай матэрыяльнай культуры. Вельмі плённым было ўздзеянне нашых продкаў на духоўнае жыццё Маскоўшчыны. Дастаткова прыгадаць імя Епіфана Славінецкага, які быў адной з ключавых асоб у часе

Царскі палац у Каломенскім пад Масквою, які будавалі і аздобілі беларускія майстры ў 1667–1668 гадах. Ён складаўся з сямі драўляных харомаў, злучаных паміж сабою крытымі пераходамі. Харомы былі двух-трохпавярховыя, і кожны з іх меў свой дах. Розная вышыня і размяшчэнне будынкаў у спалучэнні з мнагастайнасцю формаў стрэх, ганкаў і прыбудоў стваралі маляўнічую карціну і непаўторны сілуэт. Палацавы комплекс быў прыгожа расфарбаваны ў розныя колеры з пазалотай.
Палац у Каломенскім уражваў сучаснікаў сваім незвычайным хараством. Сымон Полацкі называў яго восьмым цудам свету.

вядомых царкоўных рэформаў Нікана. Ён пераклаў і выдаў шматлікія творы айцоў царквы, склаў грэка-славянска-расійскі лексікон. Праз ягоны пераклад твора заснавальніка навуковай анатоміі А.Везалія «Пра будову чалавечага цела» маскоўскія лекары далучыліся да вяршыняў анатамічнай навукі Заходняй Еўропы. Дзякуючы Епіфану Славінецкаму нашы ўсходнія суседзі пазнаёміліся і з геліяцэнтрычнай тэорыяй М.Каперніка.

Выключнае месца ў маскоўскай культуры заняў Сымон Полацкі – вядомы асветнік, таленавіты паэт, драматург, багаслоў, тонкі перакладчык і выдатны педагог. Яму належыць гонар укладальніка і аўтара першага статута Маскоўскай акадэміі. Пад яго кіраўніцтвам доўгі час дзейнічала маскоўская друкарня. Ён, дарэчы, быў і выхавальнікам царскіх дзяцей, аддаваў шмат увагі ўзгадаванню Пятра І, будучага цара-рэфарматара.

Акрамя таго, беларусы заклалі асновы расійскага тэатра. Яны былі акцёрамі тэатральнай трупы пры двары Аляксея Міхайлавіча. Нават касцюмы для тэатра рыхтавалі ў асноўным беларускія краўцы і шаўцы. Вельмі шмат беларусаў было і сярод царкоўных спевакоў ды вайсковых музыкантаў; яны зрабілі моцны ўплыў на развіццё расійскага музычнага мастацтва.

Алег ТРУСАЎ.
Тэксты да ілюстрацый падрыхтаваў Зміцер САНЬКО.

РЕЗОНАНС

В «Народной Воле» за 25 марта была напечатана корреспонденция ***«Очередь на анализ крови – полтора месяца!»****. В основе материала лежало обращение в редакцию жителя Минского района Александра Черепко. Он рассказал, что 2 марта вынужден был обратиться в Папернянскую врачебную лабораторию с просьбой, чтобы ему назначили биохимический анализ крови. И, к его удивлению, выполнение этой процедуры назначили на 14 апреля.*
Министерство здравоохранения Республики Беларусь отреагировало на вышеназванную публикацию. Мы публикуем без сокращений письмо, подписанное первым заместителем министра Д.Л.Пиневичем.

Министерство здравоохранения сообщает следующее...

Министерство здравоохранения Республики Беларусь в пределах своей компетенции рассмотрело обращение в редакцию газеты «Народная Воля» жителя Минского района Александра Черепко и сообщает следующее.

УЗ «Минская ЦРБ» обслуживает население Минского района с общей численностью на 01.01.2016 года 212.294 человека. Амбулаторная помощь жителям Минского района оказывается 5 поликлиниками, двумя участковыми больницами, 23 амбулаториями, 6 ФАПами.

Для оптимизации работы и доступности оказания амбулаторно-поликлинической помощи все амбулатории закреплены за поликлиниками по территориальному принципу.

Биохимические исследования крови в УЗ «Минская ЦРБ» проводятся в клинико-диагностических лабораториях: УЗ «Минская ЦРБ», филиале №1 «Атолинская больница», филиале №2 «Заславская больница», которые оснащены биохимическими анализаторами.

Клинико-диагностическая лаборатория УЗ «Минская ЦРБ» выполняет биохимические исследования для стационара и поликлиники УЗ «Минская ЦРБ», а также для двух поликлиник (Колодищанской и поликлиники №1), двух участковых больниц (Ратомской и Новосельской) и 14 амбулаторий (в том числе и Папернянской амбулатории).

Повышение плановой нагрузки на лабораторную службу района связано с приростом населения Минского района на 12 тыс. человек в 2014 году и на 10 тыс. человек в 2015 году.

В целях рационального использования реактивов для исследования крови, а также равномерного распределения нагрузки на врачей лабораторной диагностики в амбулаториях района организован еженедельный забор материала для биохимических исследований (дни недели распределены согласно графику) с последующей транспортировкой его в клинико-диагностические лаборатории поликлиник по зонам обслуживания.

При необходимости экстренного выполнения биохимического анализа крови пациенты направляются в поликлиники по территориальному принципу, где проводится забор крови и выдается результат исследования после 17.00 в день сдачи анализа. Если пациенту необходима по результатам анализов и медицинского осмотра медицинская помощь в срочном порядке, пациент госпитализируется в стационарное отделение по профилю заболевания.

Кадровый вопрос УЗ «Минская ЦРБ» находится на постоянном контроле главного управления здравоохранения Минского облисполкома, которым предпринимаются различные меры для укрепления кадровых ресурсов (материальное стимулирование, предоставление жилья и др.). Так с 01.08.2016 г. приступят к работе два врача лабораторной диагностики, будут закуплены дополнительно биохимические анализаторы большей мощности для обеспечения всего объема лабораторных исследований.

В настоящий момент Минским районным исполнительным комитетом и УЗ «Минская ЦРБ» ведутся переговоры с застройщиком об открытии на 1-х этажах многоэтажных домов помещений для ведения амбулаторного приема (д.Копище и д.Прилуки). Все меры, предпринятые главным управлением здравоохранения Миноблисполкома, направлены на обеспечение доступности медицинской помощи.

11.04.2016 г. в учреждении здравоохранения «Минская центральная районная больница» (далее – УЗ «Минская ЦРБ») проведен мониторинг работы поликлиники Минской ЦРБ и Папернянской амбулатории.

В амбулатории работает процедурный кабинет, где проводится забор биологического материала для биохимического исследования, еженедельно по четвергам, с последующей доставкой его в клинико-диагностическую лабораторию Минской ЦРБ. Результаты исследования передаются в амбулаторию последовательно в течение недели.

По полученной информации, пациент Черепко А.И. находится на диспансерном учете в амбулатории, где наблюдается с 2012 года регулярно, ежегодно проходит стационарное лечение и полноценное обследование в УЗ «Минская ЦРБ». Последняя госпитализация в начале 2016 года.

Так 02.03.2016 г. Черепко А.И. самостоятельно обратился в Папернянскую амбулаторию. Был осмотрен врачом общей практики и, согласно клиническим протоколам диагностики и лечения, пациенту назначен комплекс исследований, в том числе и биохимический анализ крови, которые предложено выполнить в плановом порядке по записи. То есть у пациента отсутствовали экстренные показания к выполнению исследования.

На момент мониторинга пациент также находился на госпитализации в плановом порядке, где ему обеспечен весь объем необходимой медицинской помощи, проведен весь спектр необходимых исследований. В ходе беседы с ним ему разъяснен порядок оказания медицинской помощи в плановом и экстренном порядке. Пациент остался удовлетворен беседой и качеством оказания ему медицинской помощи.

Однако с 19.02.2016 г. по 10.03.2016 г. в связи с ремонтом анализатора в поликлинике УЗ «Минская ЦРБ» исследования проводились на базе филиала №1 «Атолинская больница» и филиала №2 «Заславская больница», а также на фотометрах «Солар» (вручную), в связи с этим в амбулаториях зоны обслуживания поликлиники, в том числе и в Папернянской амбулатории, забор на биохимический анализ крови в плановом порядке выполнялся с ограничениями. С 10.03.2016 г. все ограничения по забору биологического материала для биохимических исследований сняты, и забор крови в амбулаториях осуществляется в установленном порядке.

В УЗ «Минская ЦРБ» организована выдача талонов на прием к врачам-специалистам в день обращения, предварительная запись и заказ талонов по сети «Интернет». У врачей-специалистов выделено отдельное время для приема пациентов с временной нетрудоспособностью и для проведения профилактических осмотров.

Вопросы организации медицинской помощи жителям Минского района находятся на постоянном контроле Минского облисполкома.

Д.Л.ПИНЕВИЧ,
первый заместитель министра.

СПРАВЫ ПІСЬМЕННІЦКІЯ

Хаўтуры па літаратуры – і не толькі па ёй

СУМНЫЯ РАЗВАГІ

На пахаванні Ніла Сымонавіча Гілевіча падчас грамадзянскай паніхіды і ў кулуарах, у шматлюдным асяродку тых, хто прыйшоў правадзіць яго ў апошні шлях, неаднойчы гучалі словы: "Сёння мы хаваем апошняга народнага паэта". Але гэта былі тымчасова і хаўтуры па літаратуры. І пачаліся яны не ў той красавіцкі жалобны дзень, а значна раней, калі нашы «ўладары», штодзённа далдонячы пра суверэнітэт і незалежнасць Беларусі, зрабілі ўсіх нас, беларусаў, залежнымі ад цудоўнай, але не нашай, хоць і дзяржаўнай, рускай мовы.

Сучасныя беларускія пісьменнікі, каму інструментам для стварэння мастацкіх твораў служыць родная мова, па сутнасці, апынуліся ў вузкім чытацкім вакууме. І не таму, што сталі пісаць горш (вартых твораў хапае – нават дзіву даешся, як яны з'яўляюцца яшчэ ў такім бесчытацкім асяродку), а таму, што вузеюць шэрагі чытачоў увогуле, а беларускамоўных – тым больш. Гэтаму спрыяюць і сродкі масавай інфармацыі, хаця б тыя ж газеты – ад рэспубліканскіх да раённых, якія зарэгістраваны як двухмоўныя, а насамрэч ад беларускай мовы ў многіх – толькі назва ды выхадныя дадзеныя. І штосьці не памятаю, каб Міністэрства інфармацыі па гэтай прычыне вынесла нейкай рэдакцыі папярэджанне.

Выдаў – прадавай!

Літаратурная праца для беларускіх пісьменнікаў сёння хутчэй хобі, чым заробак. Гэта ў савецкі час можна было пражыць на ганарары за выдадзеныя кнігі і публікацыі ў друку, выступленні на радыё, тэлебачанні і па лініі Бюро прапаганды СП БССР. Сёння кожны творца дапенсіённага ўзросту, каб зарабляць на хлеб, павінен мець сталую працу ад званка да званка. Здаецца, калі пры такіх умовах пісаць? А пішуць жа! Па вечарах і начах, аддаючы творчасці свае выхадныя дні і адпачынкі. Пішуць, таму што не могуць не пісаць, а зусім не дзеля тых трох базавых велічынь за аўтарскі аркуш прозы (630 тысяч рублёў за 20 старонак тэксту) і пяці базавых – паэзіі, якія ім выдавецтвы пазначаюць у дамовах (зрэшты, паэзія праз свой нібыта нізкі попыт амаль не выдаецца).

Гэта цяжка ўявіць, але пры цяперашніх ганарарных стаўках, напрыклад, Уладзіміру Караткевічу за раман "Чорны замак Альшанскі" і аповесць "Дзікае паляванне караля Стаха" ў суме налічылі б 19 мільёнаў рублёў, Васілю Быкаву за тры аповесці – "Мёртвым не баліць", "Аблава" і "У тумане" – каля 15 мільёнаў, Івану Мележу за раман "Завеі, снежань" – крыху больш за 8 мільёнаў, Івану Шамякіну за "Атланты і карыятыды" – 5,3 мільёна беларускіх рублёў (можаце параўнаць іх з заробкамі хакеістаў мінскага "Дынама", якія нават у плэй-оф не трапляюць. Яны за такую месячную (!) зарплату на лёд не выйшлі б!). Дый "Война и мир" Льва Талстога – раман, падобнага да якога з года ў год чакае ад беларускіх пісьменнікаў Аляксандр Лукашэнка, – пацягнуў бы не больш як на 56 мільёнаў. Дык гэта налічаныя, так званыя брудныя грошы, а на рукі аўтары атрымалі б яшчэ меней. І калі б атрымалі?

У дзяржаўных выдавецтвах ужо стала нормай гадамі не выплачваць ганарар, прапануючы аўтару забраць яго кнігамі: маўляў, напісаў, мы выдалі – цяпер прадавай. А як прадаваць, калі на гэта патрэбна адпаведная ліцэнзія? Хіба што разам з выдавецтвам, але яно падчас сустрэч з чытачамі імкнецца прадаць свой тыраж – склады ж усім трэба разгружаць, а не толькі прамысловым прадпрыемствам. Ды і пісьменнік перш-наперш павінен пісаць, а не пераўтварацца ў гандляра.

Аднак і кнігі не ўсюды можна прадаць. Так, "Выдавецкаму дому "Звязда" забаранілі гэта рабіць у сталічнай СШ №92, спаслаўшыся на нейкі школьны цыркуляр. Згодны, гандляроў парфумы не варта пускаць на школьны парог, але не пускаць туды кнігу – хіба не абсурд? Ці не знявага гэта для запрошанага ў школу пісьменніка і выдавецтва (дзяржаўнага!): маўляў, вы правядзіце для нас мерапрыемства, але вашы кнігі нам не патрэбны. І няўжо ніхто з настаўнікаў не мог сказаць вучням, што зусім непрыстойна прасіць пісьменніка пакінуць аўтограф на вырваных са школьных сшыткаў паперках?

Зрэшты, спасылка на той забаронны школьны цыркуляр падштурхоўвае мяне да думкі запытацца: а ці прапісаны ў ім грашовыя зборы на ўсемагчымыя і немагчымыя патрэбы школы, да якіх, па сутнасці, пераважна і зводзіцца сёння размова на бацькоўскіх сходах? Чыноўнікі ад адукацыі адмяжоўваюцца ад скаргаў бацькоў, пераконваючы іх, што школы спаўна фінансуюцца дзяржавай і падобныя зборы – гэта выключна самадзейнасць школьных адміністрацый. Але ці пакаралі хоць каго за такую "самадзейнасць"? Ці, можа, чыноўнікі, у тым ліку і працуючыя ў Камітэце дзяржаўнага кантролю і іншых кантралюючых установах (а іх у нас процьма), чые дзеці і ўнукі ходзяць у школу, не раскашэльваюцца на такія грашовыя ўнёскі?

Кнігі, граблі і мётлы

Безумоўна, кожны літаратар жадае, каб пасля сустрэч з чытачамі ў іх засталіся яго кнігі. І гэтаму спрыяюць выдавецтвы, якія таксама зацікаўлены ў рэалізацыі сваёй прадукцыі, прытым кнігу ў іх можна набыць па адпускной цане без гандлёвай нацэнкі. Пагадзіцеся: далёка не кожны школьнік або студэнт зазірае ў кнігарню, дзе ў кніжным моры не заўсёды яшчэ можа сарыентавацца і за некалькі хвілін, праведзеных у ёй, знайсці неабходнае выданне. А як быць тым, хто жыве на вёсцы, дзе нават у райцэнтры няма кнігарні?

Я, напрыклад, за год праводжу некалькі дзясяткаў падобных сустрэч. У многіх установах пабываў за апошнія гады нават па некалькі разоў. З задавальненнем згадваю паездкі ў Барысаў, Слуцк, Дзятлава, Глыбокае, Мікашэвіцкую гімназію імя Уладзіслава Нядзведскага Лунінецкага раёна, выступленні ў сталічнай гімназіі №14 дый у многіх іншых, дзе настаўнікі і бібліятэкары і самі па-сапраўднаму цэняць кнігу і з самых юных гадоў прывучаюць да чытання дзяцей.

Але нямала і адваротных прыкладаў, калі запрашэнне пісьменніка ў школу ператвараецца ў чарговае мерапрыемства для "птушачкі". Так, тэлефануюць падчас правядзення Тыдня беларускай мовы: маўляў, не маглі б вы прыйсці да нас такога чысла? Адказваеш, што ў гэтыя дні ты заняты, прапануеш сустрэцца ў іншы час. "Ай, не, – кажуць, – нам трэба якраз цяпер". А праз год, на падобны "тыдзень", пра цябе зноў могуць успомніць. І ў саміх гэтых тыднях ці не закладзена абраза для нашай мовы: няўжо ёй у роднай краіне толькі тыдзень і дазволена пачувацца гаспадыняй? Ці яшчэ адзін раз на год у адным раённым цэнтры падчас правядзення там Дня беларускага пісьменства. Зноў для "птушачкі".

Ці не для такой вось "птушачкі" я стаў удзельнікам сустрэчы ў сталічнай СШ №109, куды мы завіталі па дамоўленасці з адміністрацыяй школы разам з прадстаўнікамі выдавецтва "Народная асвета". Адзінае, пра што тут паклапаціліся, - гэта сагнаць вучняў у актавую залу і прыставіць да іх бібліятэкарку. З настаўнікамі ж у гэты час (вучэбны, між іншым!) дырэктар школы, як высветлілася, праводзіла нараду па арганізацыі будучага суботніка. Размеркаванне грабляў і мётлаў для педагогаў аказалася куды больш важным, чым знаёмства з выдавецтвам і прывезенымі імі выданнямі ў дапамогу вучням і настаўнікам.

А быў у маёй практыцы і такі выпадак, калі настаўнікі, схаваўшыся за спіны школьнікаў, правяралі вучнёўскія сшыткі, дэманструючы тым часам непавагу да запрошанага госця і да выкладаемай імі беларускай літаратуры таксама. Чаму навучаць такія гора-настаўнікі падапечных, якую любоў выхаваюць у іх да свайго прадмета, думаю, зразумела і без каментарыяў.

«Пры чым тут патрыятызм?»

Урокі беларускай літаратуры – не менш патрыятычныя, чым урокі гісторыі. І мерапрыемствы з удзелам пісьменніка нясуць у сабе не меншы патрыятычны зарад, чым сустрэча з ветэранам Вялікай Айчыннай вайны. Але савецкі стэрэатып, калі патрыятызм асацыіраваўся выключна з гераізмам, праяўленым на франтах, у падполлі і партызанскіх атрадах, яшчэ жывучы і па сёння, праз 70 гадоў пасля Перамогі над фашызмам, калі ўдзельнікаў самой вайны можна па пальцах пералічыць, ды і тым ужо за дзевяноста. А калі іх зусім не стане, дык тады, атрымліваецца, і патрыятызм скончыцца? Ці, можа, тады пераключымся на сучасных вайскоўцаў? А хіба тыя, хто рупліва працуе ў народнай гаспадарцы, стварае высокамастацкія творы ў розных відах мастацтва, – не прыклад беззапаветнага служэння Радзіме?

Дагэтуль памятаю размову з адной бібліятэкаркай. Намесніца дырэктара школы папрасіла ў яе парады, як лепш правесці ўрок патрыятызму. Бібліятэкарка прапанавала наладзіць сустрэчу з пісьменнікам, якога неаднойчы слухала і ад якога была ў захапленні. "Але пры чым тут патрыятызм?" – вытарашчыла вочы школьная чыноўніца. Ёй нават і няўцям, што пісьменнік, які піша па-беларуску і ўслаўляе ў вершах родны край, не меншы патрыёт, чым той, хто бараніў нашу Бацькаўшчыну ад фашызму, і што сустрэча з ім і ёсць урок патрыятызму, які педагогі нярэдка звужаюць да ваеннага прымітыву.

Неяк унук запрасіў мяне на конкурс патрыятычнай песні ў сваю школу.

Больш за гадзіну праседзеў я там, ды так і не зразумеў, куды трапіў. Пра які патрыятызм і да якой Радзімы спявалі ўдзельнікі конкурсу, калі я не пачуў ніводнага слова па-беларуску, а песні былі з тых савецкіх часоў, калі "ад Брэста да Амура" неслі службу нашы пагранічнікі? Да якога Амура? Няўжо арганізатары патрыятычнага мерапрыемства не разумеюць, што мы ўжо 25 гадоў жывём у незалежнай Беларусі і Амур той зусім далёка ад нашай тэрыторыі? Зноў спрацаваў прынцып "дзеля птушачкі"? Ды ад такога конкурсу больш шкоды, чым карысці. Бо ён хутчэй антыпатрыятычны, чым патрыятычны. Ды і ўвогуле хіба можна выхаваць сапраўдных патрыётаў без сваёй мовы?

Менавіта з-за гэтай акалічнасці маю поўнае права сцвярджаць, што патрыятычнае выхаванне ў беларускіх школах адсутнічае цалкам. І пакуль у іх выкладанне прадметаў будзе весціся па-руску, на гэты складнік духоўнасці, як і на духоўнасць у цэлым, варта забыцца раз і назаўсёды. Пра які патрыятызм можна гаварыць, калі мы захапляемся катамі свайго народа – героямі нашых суседзяў, называем у іх гонар вуліцы, праслаўляем у музеях, куды водзім на экскурсіі школьнікаў, і ў той жа час шырока не прапагандуем многія факты слаўнай гісторыі сваёй Айчыны?! Мы баімся паўсюдна, на поўны голас гаварыць пра свайго слыннага палкаводца Канстанціна Астрожскага толькі таму, што яго войска, пад сцягамі якога слаўна змагаліся нашы продкі, пяцьсот гадоў таму ўшчэнт разбіла расійскіх заваёўнікаў, затое трымаем на бюджэтныя сродкі музей Суворава ў Кобрыне і дагэтуль называем сувораўцамі нашчадкаў славы Астрожскага. Ці не здраджваем мы продкам сваім, якія склалі галовы на ратным полі, бароніячы нашу Бацькаўшчыну?

Думаю, не лепш выхоўваюцца і сённяшнія вайскоўцы, бо чаго чакаць ад армейскіх ідэолагаў, калі самы галоўны з іх на юбілейнай вечарыне Міхася Пазнякова ў сталічнай Купалаўскай бібліятэцы, цытуючы знакаміты верш "Партызаны" паэта, чыё імя носіць установа, прыпісаў яго іншаму класіку беларускай літаратуры – Якубу Коласу?

А згадайма бігборд, змешчаны насупраць адміністрацыі Маскоўскага раёна г.Мінска ў Год кнігі ў 2012 годзе: пад партрэтам Міколы Гусоўскага і спасылкай на ягоную "Песню пра Зубра" – радкі з паэмы Якуба Коласа "Сымон-музыка". Няўжо гэта не аднаго поля кветкі-ягадкі? А ці тое яшчэ чакае нас, калі і надалей будзем так вучыць літаратуру і так ставіцца да сваіх пісьменнікаў?

Калі культурай кіруе міліцыянер...

Але гэта не толькі праблемы літаратуры, не меней іх і ў культурнай сферы ў цэлым. Пераважная большасць работнікаў культуры, з якімі мне выпала сустракацца і размаўляць, ледзьве не ў адзін голас сцвярджалі, што справы ў іх установах значна пагоршыліся пасля рэарганізацыі галіновых аддзелаў і далучэння іх да аддзелаў ідэалогіі, калі апошнія сталі дамінуючымі, а іх кіраўнікі ўзначалілі структурнае аб'яднанне. А ідэалогія ў нас, як вядома, наватарствам ніколі не вылучалася. Па-першае, калі папраўдзе, у нашай дзяржавы да гэтага часу адсутнічае сама нацыянальная ідэя, па-другое, ідэолагі несамастойныя ў арганізацыі сваёй работы, а дзейнічаюць па падказцы зверху – па зададзенай адтуль схеме: сказалі – зробім, не – будзем чакаць. А навошта самім вытыркацца? І падобная схема на корані забівае ўсялякую ініцыятыву. Або пра якую культуру можна казаць у раёне, дзе ёю кіруе былы міліцыянер? І ці адзіны такі "міліцыянер" у краіне? Вось і падыходы да культуры нярэдка "міліцэйскія": замест канкрэтнай дапамогі і падтрымкі – накачкі, рэйды, праверкі, выклікі "на дыван".

Сёлетні год, гучна аб'яўлены на дзяржаўным узроўні Годам культуры, таксама нічога не змяніў існуючую сітуацыю. Так, многія мерапрыемствы праходзяць пад адпаведнай шыльдай, але запытайцеся ў бібліятэкараў: ім што, зарплату павысілі ці больш грошай выдзелілі на папаўненне кніжных фондаў? Ага, разагналіся! Хутчэй – пачалі больш папяровых справаздач патрабаваць! І так не толькі ў бібліятэкараў, проста з імі я часцей сутыкаюся.

Хто нас ведае?

Але вернемся ўсё ж да літаратуры. І паўторымся: пасля смерці Ніла Гілевіча ў Беларусі не засталося ніводнага пісьменніка, хто б насіў высокае званне народнага. Дык няўжо гэта званне само сабой кане ў Лету? Сёй-той з маіх старэйшых калег (я ведаю такіх) не супраць запоўніць гэты прабел уласнай персонай. Аднак пры такім стаўленні ўлады да пісьменнікаў, калі яны адно што і тусуюцца ва ўласным асяродку, гэта наўрад ці верагодна. Дый каму надаваць высокае пісьменніцкае званне? Калі на нейкай літаратурнай імпрэзе таго ці іншага, а часам і кожнага пісьменніка прадстаўляюць з прыметнікам "вядомы", я ўспрымаю гэта з усмешкай. Не ўсцешвайце сябе такім чынам, шаноўныя калегі. Скажыце, паклаўшы руку на сэрца: каго з сучасных пісьменнікаў ведае наш народ? Мы што, спартсмены, якім на Беларускім тэлебачанні цэлы канал адвялі? Запытайце хоць бы школьнікаў – і ў адказ у лепшым выпадку пачуеце прозвішчы класікаў, творы якіх вывучаюць у школьнай праграме. І ў тым, вядома ж, не самі пісьменнікі вінаваты; гэта драма, калі не трагедыя ўсёй нашай літаратуры, у якую яна трапіла таксама ж не па сваёй віне.

А мне ўсё ж не хочацца спраўляць хаўтуры па нацыянальнай літаратуры, якая, нягледзячы на дзяржаўных далакопаў, тым не менш не збіраецца паміраць. Як, зрэшты, і мова наша.

Анатоль ЗЭКАЎ.

ДАЛІКАТНАЯ ТЭМА

Пазней, чым у Грэнландыі, раней, чым у Арменіі

Па пытанні, калі пачынаць займацца сексам, у моладзі еўрапейскіх краін вельмі розныя погляды. Напрыклад, на паўночным востраве Грэнландыя, які з'яўляецца аўтаноміяй у складзе Даніі, 71% 15-гадовых дзяўчат ужо жывуць палавым жыццём. У традыцыйных супольніцтвах Арменіі і Македоніі такі паказчык складае ўсяго 2%. Гэтыя дадзеныя прывяла **Лана Жукоўская**, акушэр-гінеколаг цэнтра рэпрадуктыўнай медыцыны «ЭКО» і аспірант кафедры акушэрства і гінекалогіі Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта.

Жукоўская не агучыла дакладныя працэнты адносна Беларусі. Але падкрэсліла, што яны адпавядаюць агульнаеўрапейскім. Дарэчы, некалькі гадоў таму такое анкетаванне праводзілася сярод мінскіх школьніц. Сярод 15-гадовых дзяўчат палавым жыццём ужо жылі 20%. Гэтыя звесткі супадаюць з інфармацыяй Ланы Жукоўскай. Паводле яе слоў, сярэдні ўзрост, калі беларускія дзяўчынкі пачынаюць весці палавое жыццё, – 15,5–16 гадоў. Хлопчыкі – на паўгода раней.

Дзяніс МАРЦІНОВІЧ.

КОЛОНКА ЮРИСТА

На вопросы читателей «Народной Воли» отвечает юрист правозащитного центра «Правовая помощь населению» (Киев, Украина) Анатолий ПОПОВ.

Требуйте с работодателя...

Я работаю на государственной службе. Как посещать врача в связи с беременностью, чтобы у руководителей не возникало вопросов и не было претензий по поводу отсутствия на рабочем месте? Меняется ли оплата в таких случаях? Положен ли беременным женщинам дополнительный выходной день в месяц?

Мария Шпаковская, Витебская область.

Вы подняли очень непростой вопрос.

Действительно, есть некоторые пробелы в трудовом законодательстве, из-за которых нанимателю трудно определиться, как производить оплату в случае, когда беременной женщине во время рабочего времени необходимо посетить врача. К сожалению, согласно ст.265 ТК, беременным женщинам не предоставляется один свободный от работы оплачиваемый день в месяц, как это предусмотрено для некоторых категорий матерей – имеющих детей в возрасте до 3 лет, одиноких матерей, имеющих детей в возрасте от 3 до 14 лет (детей-инвалидов – до 18 лет).

Но в трудовом законодательстве есть определенные гарантии для беременных женщин.

Так, по соглашению между работником и нанимателем может устанавливаться неполный рабочий день или неполная рабочая неделя. Об этом сказано в ст.118 ТК. При этом наниматель обязан устанавливать неполный рабочий день или неполную рабочую неделю по просьбе беременной женщины, что следует из п.1 ч.2 ст.289 ТК, поскольку приведенная норма носит императивный характер и является обязательной для исполнения нанимателем.

Что касается оплаты труда, то при повременной форме оплаты она производится пропорционально отработанному времени (Ваш случай), а при сдельной форме оплаты труда – в зависимости от выработки.

Кроме того, в соответствии со ст.128 ТК в отношении отдельных работников допускается режим гибкого рабочего времени, который устанавливается нанимателем по индивидуальным просьбам, но в этом случае требуется согласование профсоюза. Применение режима гибкого рабочего времени не вносит изменений в условия оплаты труда работников, порядок начисления и величину доплат, не отражается на предоставлении гарантий, продолжительности трудового отпуска, исчислении трудового стажа и других трудовых правах.

Отцовство через суд

С бывшей супругой состоял в браке с 2002-го по 2010 год. В браке двое несовершеннолетних детей, на которых я исправно плачу алименты. Но мне стало известно, что отцом второго ребенка я не являюсь. Как провести анализ ДНК на отцовство? Нужно ли согласие на процедуру бывшей супруги? Если анализ ДНК подтвердит, что отец ребенка не я, можно ли возвратить выплаченные алименты?

Михаил Т., Гродненская область.

На основании ст.58 Кодекса Республики Беларусь о браке и семье (далее – КоБС), Вы вправе в течение одного года с того времени, когда Вам стало известно об обстоятельствах, исключающих факт отцовства, оспорить в судебном порядке запись акта о рождении, где Вы указаны в качестве отца.

В соответствии со ст.57 КоБС заключения судебно-медицинской и генно-дактилоскопической экспертиз являются одним из средств доказывания, поэтому они должны быть оценены судом наряду с другими доказательствами по делу в их совокупности.

Исходя из требований ст.135 ГПК, суд вправе присудить стороне, в пользу которой состоялось решение, возмещение судебных расходов, понесенных ею по делу, в том числе и на оплату проведения генно-дактилоскопической экспертизы.

Что касается алиментов как неосновательного обогащения, то в силу п.3 ст.978 ГК они не подлежат возврату при условии, что отсутствовала недобросовестность со стороны их получателя.

Можно подать иск до рассмотрения уголовного дела

Отделом СУ УСК Республики Беларусь в связи с причинением мне 15 марта 2013 г. в результате ДТП тяжких телесных повреждений, опасных для жизни, возбуждено уголовное дело по признакам ч.2 ст.317 УК. До настоящего времени дело не расследовано, и не понятно, когда оно будет расследовано.
Можно ли предъявить иск о взыскании морального вреда до рассмотрения уголовного дела? Как определяется размер такой компенсации? Что делать, если не известно место проживания водителя, причинившего мне тяжкие телесные повреждения?

Денис Анушко, Минск.

В Вашем случае иск о компенсации морального вреда можно подать до рассмотрения уголовного дела в суде.

Чтобы узнать место нахождения (проживания) водителя, Вам необходимо обратиться в подразделение Следственного комитета, в производстве которого находится уголовное дело по факту ДТП, с заявлением об истребовании этих сведений.

В исковом заявлении Вы должны указать размер компенсации, которая, по Вашему мнению, является справедливой. Но имейте в виду, что при определении размера компенсации суд, как правило, учитывает степень физических и нравственных страданий, связанных с индивидуальными особенностями лица, которому причинен вред, и иные заслуживающие внимания обстоятельства (степень тяжести и локализация телесных повреждений, возраст, отношение причинителя вреда к происшедшему во время и после совершения ДТП и т.п.). Суд принимает такое решение с учетом принципов разумности и справедливости.

ЧУЛІ?

Дар'я Домрачава чакае дзяўчынку

Вядомая спартсменка павінна нарадзіць восенню.

«У канцы верасня Даша павінна нарадзіць дзяўчынку, – распавёў інтэрнэт-сайту pronyagan.ru першы трэнер Дар'і Альберт Мусін, які да гэтага часу падтрымлівае зносіны са сваёй выхаванкай і з першых вуснаў пазнае навіны. – *Ну а пакуль Даша знаходзіцца ў Нарвегіі і трэніруецца. Пасля папаўнення ў сям'і яна працягне трэніравацца і рыхтавацца да Алімпіяды».*

Пра тое, што Домрачава і нарвежац Б'ёрндален гэтай восенню стануць бацькамі, Мусін даведаўся адным з першых. З трэнерам Даша падзялілася таксама і сваім жаданнем наведаць Нягань. Горад, у якім прайшлі яе дзяцінства і юнацтва, Домрачава збіраецца наведаць пасля Алімпіяды 2018 года.

ГОЛ!

БАТЭ – «Дынама»: такое трэба бачыць!

Чацвёрты тур чэмпіянату краіны па футболе ў вышэйшай лізе падарыў балельшчыкам шмат незабыўных момантаў.

Галоўным матчам тура лічылася сустрэча ў Барысаве мясцовага БАТЭ і мінскага “Дынама”. І гэта на самай справе была неверагодная па драматызме гульня! На 87-й хвіліне барысаўчане выйгравалі з лікам 3:1, але мінчане не толькі здолелі скараціць лік, але і на апошніх секундах матча зраўнялі яго.

Астатнія вынікі 4-га тура: “Віцебск” – “ Іслач” (Мінскі раён) – 1:2, “Крумкачы” (Мінск) – “Славія” (Мазыр) – 1:0, “Дынама” (Брэст) – “Нёман” (Гродна) – 2:0, “Нафтан” (Наваполацк) – “Гарадзея” – 0:0, “Слуцк” – “Шахцёр” (Салігорск) – 1:0, “Мінск” – “Белшына” (Бабруйск) – 1:1.

Турнірнае становішча

Каманды	Г	В	Н	П	М	А
1. БАТЭ 4	3	1	0	12–6	10	
2. Іслач 4	3	1	0	5–1	10	
3. Дынама (Мн)	4	2	2	0	7–3	8
4. Крумкачы	4	2	2	0	4–2	8
5. Мінск 4	2	1	1	7–4	7	
6. Белшына4	1	2	1	6–5	5	
7. Слуцк 4	1	2	1	3–4	5	
8. Граніт 3	1	1	1	4–3	4	
9. Гарадзея4	1	1	2	2–3	4	
10. Віцебск	4	1	1	2	2–3	4
11. Шахцёр	4	1	1	2	1–3	4
12. Славія	4	1	1	2	3–5	4
13. Тарпеда-БелАЗ	3	1	1	1	3–4	4
14. Дынама (Бр)	4	1	0	3	5–11	3
15. Нёман	4	0	2	2	2–5	2
16. Нафтан	4	0	1	3	1–5	0

ЗВОН МЕДАЛЁЎ

Хутчэй, мацней, багацей...

Пакуль алімпійцы рыхтуюцца да Гульняў-2016, якія пройдуць у бразільскім Рыа-дэ-Жанейра з 5 па 21 жніўня, урады розных краін падлічваюць прызавыя для спартсменаў.

Не ўсе краіны яшчэ агучылі сумы прызавых за медалі на Алімпіядзе, але, напрыклад, **у Беларусі** вырашылі пакінуць такія бонусы, што былі на Алімпіядзе-2012 у Лондане: за залаты медаль – 150 тысяч долараў, за «серабро» – 75 тысяч і за «бронзу» – 50 тысяч.

Нагадаем, у Лондане наша каманда заваявала 12 медалёў. Два з іх – залатыя. Адну ўзнагароду самай высокай пробы выйграў стралок **Сяргей Мартынаў**, а другую – тэнісісты **Максім Мірны і Вікторыя Азаранка**, якія атрымалі перамогу ў спаборніцтвах змешаных пар.

У студзені 2015 года прэм’ер-міністр Расіі Дзмітрый Мядзведзеў падпісаў распараджэнне, у якім былі прапісаны памеры прызавых, што атрымаюць **расійскія спартсмены** за свае дасягненні на Алімпіядзе ў Рыа. Залатыя медалісты атрымаюць па 4 мільёны расійскіх рублёў, сярэбраныя – па 2,5 мільёна, бронзавыя – 1,7 мільёна рублёў.

Больш сціплыя прызавыя ў параўнанні з беларускімі атлетамі чакаюць і ўкраінскіх спартсменаў. Паводле слоў кіраўніка алімпійскай місіі Украіны Ніны Уманец, уладальнік “золата” атрымае ад дзяржавы 125 тысяч долараў, «серабра» – 80 тысяч і за бронзавую ўзнагароду – 55 тысяч долараў.

А зараз паглядзім, якія прызавыя атрымалі спартсмены розных краін за Алімпіяду-2012 *(сума указана ў доларах)*.

Краіна	Золата	Серабро	Бронза
Кітай	54.000	–	–
ЗША	25.000	15.000	10.000
Вялікабрытанія	–	–	–
Германія	18.300	12.300	9200
Азербайджан	510.000	255.000	130.000
Казахстан	250.000	150.000	75.000
Латвія	170.000	105.000	60.000
Грузія	1.200.000	30.000	20.000
Малдова	65.000	55.000	30.000
Арменія	50.000	35.000	25.000

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ПРИГЛАШЕНИЕ

Деликатесы от Губарева

Не каждый художник выдержит площадь. Не всякая живопись может соперничать с открытым пространством большого города. Тем не менее проект «Художник и город» на площади Якуба Коласа в Минске работает уже пятую весну, и в этом году через несколько дней, а точнее сегодня, 26 апреля, представит нам Валентина Губарева. Думаю, его иронические картины заставят остановиться, а затем улыбнуться, а может быть, и взгрустнуть многих прохожих. Герои Губарева срисованы с наших будней, они люди бесхитростные, трогательные, без героических устремлений, но и без дьявольских бездн.

Сядьте на электричку любого направления – сплошь губаревские типажи. Или посмотрите на наши дачные участки... На наши застолья, свадьбы, проводы – вот где мы действительно настоящие. А вы говорите, что художник – бунтовщик ума... С саблей против пошлости? Нет, она этого недостойна. Тем более что бунт – это минуты роковые, это пафос и героика. А Губарев – противник высокопарности. Он – интеллигентный человек и потому – сострадатель. Он политикой не занимается, поэтому не обличает, а скорее подтрунивает. И над самим собой тоже. Потому что юмор – это всегда немножко защита от судьбы.

И в качестве справки: с 1995 года художник имеет эксклюзивный контракт с одной из французских галерей Les Tournesols. Однажды в доме художника раздался телефонный звонок. Спросили: «Художник Губарев еще жив?» Галеристы из Франции, будучи в Москве, в букинистической лавке нашли старый каталог художника, где на обороте был домашний телефон (даже не мобильный!). А мода на «русских» в начале 1990-х была в самом разгаре, и французы приехали в Минск и предложили: а привезите нам выставку! С тех пор картины Валентина Губарева знает и покупает европейский зритель. Нравится им легкий юмор от Губарева. Эдакий деликатес. Потому что люди – везде люди. И хоть в Европейском Союзе в бытовом смысле, конечно, комфортнее, обеспеченнее, но от одиночества и тоски там страдают так же, Господи, как и мы.

Елена МОЛОЧКО.

СКАНДАЛ

Дзяніс МУЖЖУХІН: «Французы шукалі крамолу нават у сметніцах...»

Кіраўнік Нацыянальнага антыдопінгавага агенцтва Дзяніс Мужжухін распавёў “Народнай Волі” пра скандал у Францыі і станоўчыя допінгавыя пробы беларускіх спартсменаў.

Нагадаем, Сусветнае антыдопінгавае агенцтва ўключыла з 1 студзеня 2016 года ў спіс забароненых рэчываў для спартсменаў мілдранат – прэпарат, які дапамагае арганізму атлетаў аднаўляцца пасля цяжкіх фізічных нагрузак. Мілдранат вынайшлі яшчэ ў 1970-я гады ў латвійскім Інстытуце арганічнага сінтэзу, і зараз ён карыстаецца папулярнасцю ў краінах былога Саюза.

На гэтым прэпараце ўжо “пагарэлі” многія расійскія спартсмены (тая ж тэнісістка Марыя Шарапава), а зараз стала вядома, што пад прэс трапілі і беларускія атлеты.

Галоўны трэнер зборнай Беларусі па веславанні на байдарках і каноэ **Уладзімір Шантаровіч** паведаміў, што каманда падчас збораў у Францыі падверглася беспрэцэдэнтнаму вобшуку з боку мясцовай жандармерыі. Шукалі той самы злашчасны мілдранат. Падчас амаль двухгадзіннага “шмону” трэнера, напрыклад, прымусілі зняць усю вопратку. Шукалі “крамолу” ў кустах і сметніцах, жыллё абследавалі ад плінтуса да столі. Тое самае адбывалася ў пакоях масажыста, біяхіміка, урача. У апошняга забралі два камп’ютары, дзе знаходзілася трэніровачная інфармацыя. Вечарам быў працяг: у паліцыі каля трох гадзін дапытвалі групу беларускіх спартсменаў, якіх спрабавалі справакаваць на прызнанне ў тым, што яны прымалі забаронены прэпарат.

«Магчыма, шукалі сенсацыю, бо зараз мілдранат ва ўсіх на слыху, – пракаментаваў інцыдэнт **Уладзімір Шантаровіч**. – *У нашай камандзе гэты прэпарат прымяняўся да таго, як стаў забароненым, але ўжо з кастрычніка мінулага года яго ніхто не прымае... 23 сакавіка на зборы ў Францыі восем спартсменаў мужчынскай каманды здалі тэсты для Парыжскага антыдопінгавага агенцтва, а 12 красавіка да нас прыйшлі з вобшукам афіцэры агенцтва і паліцыя ў колькасці 40 чалавек. Зрэшты, аперацыя ніякага эфекту не дала»*.

– Мы лічым, што Антыдопінгавае агенцтва Францыі парушыла стандарты па тэсціраванні і расследаванні выпадкаў прымянення забароненых прэпаратаў, – распавёў дырэктар Нацыянальнага антыдопінгавага агенцтва **Дзяніс Мужжухін**. – Калі б так паступілі з еўрапейскімі атлетамі, упэўнены, ужо пачаліся б судовыя разбіральніцтвы. Мы, дарэчы, таксама думаем над такой перспектывай. Чаму былі парушаны правы спартсменаў, і следчыя дзеянні пачаліся да паведамлення пра гэта? Таксама французы абавязаны былі інфармаваць нацыянальнае агенцтва ў Беларусі, пад юрысдыкцыяй якога знаходзяцца спартсмены, аб пачатку расследавання. Лічым, што барацьба з допінгам у гэтым выпадку адышла на другі план.

– Гэта праўда, што ў 12 беларускіх спартсменаў з чатырох відаў спорту знайшлі нязначную канцэнтрацыю мілдранату ў арганізме?

– Так, але ў адпаведнасці з рэкамендацыямі Сусветнага антыдопінгавага агенцтва да іх нават не ўжыты нейкія абмежаванні. Атлеты спакойна могуць выступаць на спаборніцтвах, бо пакуль нават не завершаны даследаванні па мілдранаце. Іх могуць закончыць, можа быць, толькі праз 3–4 месяцы.

– Ці будзе мець нейкі працяг скандальная гісторыя, якая адбылася з беларускімі веслярамі ў Францыі?

– Справа не закрыта, але пытанне, у якім фармаце яна будзе далей працягвацца. На сённяшні момант можна пакуль канстатаваць толькі той факт, што прабачэнняў французы да гэтага часу беларусам так і не прынеслі.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

P.S. *Вялікую гутарку з дырэктарам Нацыянальнага антыдопінгавага агенцтва чытайце ў адным з бліжэйшых нумароў “Народнай Волі”.*

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

З футбаліста – у рыбакі

Варатар Антон Кавалеўскі з’ехаў на Камчатку.

Там жыве яго брат, які займаецца рыбным промыслам. Цяпер былы футбаліст займаецца лоўлей марскога грабеньчыка – далікатэса, які знаходзіцца ў ракушках.

Рэйсы ў моры доўжацца ад трох да сямі месяцаў, работа пачынаецца ў восем гадзін раніцы і з перапынкам на абед працягваецца да дзвюх гадзін ночы. Бо ўдзень трэба вылавіць не менш за дзве тонны грабеньчыка.

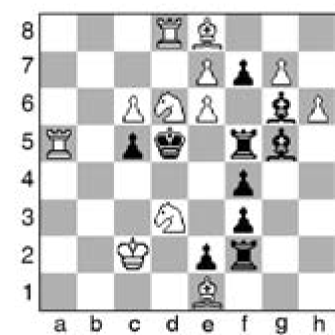
Антон Кавалеўскі прызнаецца, што зарабляе прыкладна столькі, колькі ігракі мінскага “Дынама” і салігорскага “Шахцёра”. Сярэдняя зарплата ў апошнім клубе летась складала каля 5 тысяч долараў, у “Дынама” – яшчэ больш.

Кар’ера 30-гадовага Антона Кавалеўскага доўгі час развівалася паспяхова. У 2009 годзе ён выйграваў кубак Беларусі ў складзе наваполацкага “Нафтана”. У тым жа годзе браў удзел у маладзёжным чэмпіянаце Еўропы, што праходзіў у Швецыі (тады зборную трэніраваў легендарны “дынамавец” **Юрый Курненін**). Але потым кар’ера пайшла на спад. Летась Кавалеўскі сышоў з футбола і з’ехаў на Камчатку...

Максім ПЛОТНІКАЎ.

ШАХМАТЫ

Международный конкурс

Финишировал проводимый бюллетенем «Альбино» юбилейный конкурс трехходовок к 80-летию Владимира Сычова. Судья-юбиляр отметил 20 задач 21 автора из Беларуси, России, Украины, Германии, Израиля, Азербайджана и Словакии. Первый приз достался задаче россиянина Игоря Агапова (см. диаграмму).

Белые: Крс2, Ла5, Лd8, Се1, Се8, Kd3, Kd6, пп.с6, е6, е7, g7, h6 (12).

Черные: Крd5, Лf2, Лf5, Сg5, Сg6, пп.с5, е2, f3, f4, f7 (10).

Мат в 3 хода.

А эта миниатюра словака Кароля Млынки отмечена почетным отзывом.

Белые: Крс2, Лс5, Сс3, пп.а4, d2 (5).

Черные: Кра3, па6 (2).

Мат в 3 хода.

Присылайте решения на адрес редакции (220030 г.Минск, ул.Энгельса, 34а) или на электронный адрес: vadim_ne67@mail.ru.

Заочные шахматы

В них ходы передаются посредством почты или интернета. В мире десятки тысяч заочников объединяет Международная федерация шахматной игры по переписке – ИКЧФ. Как рассказал обладатель титула чемпиона нашей страны Леонид Шетько, в Беларуси деятельность «переписочников» координирует Комитет заочных соревнований. Есть и свой сайт http://corrchess-by.com. В рядах белорусских заочников – гроссмейстер, 4 сильнейших международных мастера, 2 международных мастера, 2 мастера спорта. Каждые два года проводятся чемпионаты и Кубки Беларуси. Белорусские команды постоянно играют в чемпионатах Европы и Олимпиадах. В VIII чемпионате Европы Беларусь выступала в финале. Одержаны победы в товарищеских матчах над сильными сборными Финляндии, Нидерландов, Испании. Становится традиционным Международный турнир «Беларусь – Голубые озера». Турнир «Голубые озера-2» блестяще выиграл программист из Витебска Алексей Малашенков, выполнив норму международного мастера. Вот партия победителя с его краткими комментариями.

Анатолий Клим – Алексей Малашенков (2013). 1.е4 е5 2.Kf3 Кс6 3.d4 ed 4.К:d4 Kf6 5.К:с6 bc 6.е5 Фе7 7.Фе2 Kd5 8.с4 Са6 (черные тактически защищают коня на d5, и это диктует их будущую игру) **9.b3** (у белых есть множество альтернатив, например 9.Kd2 g6 – самое естественное) **g6** (ослабленная пешечная структура перед королем является проблемой, но черные надеются ее решить быстрым развитием) **10.f4** (10.g3 Сg7 11.Сb2 0-0 12.Kd2!? Лае8 13.0-0-0! Kb6 14.f4) **d6** (10...Сg7 11.Фf2 Kb6 12.с5 С:f1 13.cb Са6 14.Са3 Фd8 15.bc Ф:с7 16.Сd6 Фа5+ 17.Фd2 дало бы белым лучший эндшпиль) **11.Фf2 Kf6 12.Са3 Фе6 13.Се2 de 14.fe С:а3 15.К:а3 Kd7 16.0-0 К:е5 17.Кс2 Фе7 18.Ке1 0-0-0 19.Ф:а7 Сb7** (хотя позиция черного короля выглядит угрожающе, контратаки на ферзевом фланге нет, чего не скажешь про королевский) **20.Kf3 Kg4 21.h3 h5 22.hg hg** (линия h свободна, чем непременно воспользуются черные) **23.Фf2 gf 24.С:f3 f5!!** (осталось подтянуть пешки g и f, чему противостоять белые не в силах) **25.Лае1 Фh7 26.Фg3 Крb8 27.Лd1 Л:d1 28.Л:d1?** (возможно, лучше за белых 28.С:d1 Фh1+ 29.Крf2 Фh6 30.Крg1 с5 31.Сf3 f4 32.Фh3 Фg7 33.Фg4 Фd4+ 34.Лf2 С:f3 35.Ф:f3 g5 36.Фd5) **Фе7 29.Фf2 g5 30.Фd4 Фе8 31.с5** (белые не успевают организовать контригру) **g4 32.Се2 g3 33.b4 Фf8 34.Лd3 f4 35.Сg4 Фh6 36.Сh3 Ле8 37.Фа1 Сс8!!** (завершающий аккорд), **0:1.**

Турнирные новости

Чемпионами Беларуси в возрасте до 20 лет стали Михаил Никитенко и Ольга Баделько. В турнире по быстрым шахматам в столичном РЦОП (68 участников) призовую тройку составили Михаил Никитенко, Сергей Ващилов и Игорь Люцко. В российских Чебоксарах (157 участников) Алексей Александров был седьмым.

Проверьте решения

Задача А.Варицкого от 19 апреля: 1.Kd4 (2.Фf4х) Кр:d4 2.Фс1, 1... Кр:f2 2.Фg3+, 1...Крd2 2.Фс1+.

Вадим ЖИЛКО.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Сергей МЕЛЬНИКОВ, директор ФК «Ислочь»: «Футбол должен быть семейным праздником»

Рассказ о том, чему стоит поучиться многим «грандам» белорусского футбола у дебютанта высшей лиги – «Ислочи» из Минского района

«Ислочь» из Тарасово (Минский район) после первых игр первенства не только оказалась в компании лидеров, но и просто покорила своей креативностью в работе с болельщиками. А любители футбола всегда ценят внимание и отвечают взаимностью. Например, в Молодечно на матч с «Крумкачамі» пришло около четырех тысяч зрителей. Для наших стадионов это хорошая цифра!

– Думаю, учредители клуба и главный тренер еще не забыли, что совсем недавно команда играла на первенстве района или области, – рассказал «Народной Воле» директор ФК «Ислочь» (Минский район) **Сергей МЕЛЬНИКОВ**. – Как говорят, мы вышли родом из народа, из простых людей. Команда поднялась из самых низов, этот путь начался в 2007 году, и сегодня мы горды тем, что выступаем в высшей лиге. Естественно, для нас каждый болельщик на вес золота, поэтому хотелось бы постоянно дарить нашим почитателям праздник. Не только в виде хорошей игры, но и в плане хорошей атмосферы на стадионе. Футбол должен быть семейным праздником, поэтому мы организовали на арене зоны, где можно отдохнуть с детьми, сфотографироваться, съесть шашлык и попить пива...

– Пиво на футбольных стадионах – это скорее исключение, чем правило.

– Мы добились разрешения на продажу пива, тем более что милиция контролирует процесс.

– На ваши матчи и правда многие родители берут с собой детей. Что им предлагает клуб?

– У нас много развлечений. Во-первых, надо отметить, что для детей в возрасте до 6 лет при сопровождении взрослого вход бесплатный. Также клуб выделил школьный сектор, билеты на который могут приобрести только учащиеся общеобразовательных учебных заведений. На домашнем матче с «Крумкачамі», например, раздавали воздушные шары и бесплатные подарки – 22 футбольных мяча, которые игроки выбивали на трибуны. На стадионе можно было бесплатно покататься на детском электромобиле. Более того, каждый родитель может привести своего ребенка, чтобы он сопроводил игроков и судей на футбольное поле перед матчем. Для этого необходимо просто отправить письмо на нашу электронную почту с указанием номера обратной связи. Так что у нас есть чем заняться мамам с детьми, пока папа смотрит футбол. Если, конечно, мама с ребенком и сами не против посмотреть игру.

– И все-таки не все болельщики остались довольны после того же матча с «Крумкачамі»...

– Там действительно работала всего одна касса, а поэтому проход на стадион осуществлялся медленно. Честно говоря, не просчитали, что придет такое количество любителей футбола. Но поверьте – мы учимся на ошибках. Во время следующего матча будут работать две кассы, увеличим количество пропускных пунктов.

– Чем еще собираетесь порадовать болельщиков в ближайшее время?

– Вот как раз из-за того, что доставили им неудобства во время предыдущего матча, н**а следующей домашней игре с брестским «Динамо» в** качестве моральной компенсации предложили любителям футбола вход на стадион со скидкой 50 процентов. Тем, кто купил абонементы, будет вручена сувенирная продукция клуба. А вообще, игрой нужно радовать...

– Билеты на ваши матчи не очень дорогие?

– Наверное, самые дешевые из всех клубов первенства – стоимость варьируется в пределах 10.000–30.000 рублей. На матчи с участием команд из топовой тройки («БАТЭ», «Динамо-Минск», «Шахтер») – от 10.000 до 40.000 рублей.

– В прошлом сезоне средняя посещаемость чемпионата была 1709 зрителей за матч. Игру «Ислочь»–«Крумкачы» пришли посмотреть 4 тысячи болельщиков. Успех?

– Все места на стадионе были заняты, и это не может не радовать. Для этого, собственно говоря, и работаем. Думаю, если бы установили дополнительные кресла, то зрителей было бы еще больше. Мы, конечно, получаем по обратной связи много критических замечаний, но есть много и восторженных отзывов. Наверное, город Молодечно уже соскучился по футбольному празднику, так почему бы людям его не подарить?

– Возможно, если бы у вас был свой стадион в Минске, ваш “электорат” увеличился бы...

– Трудно сказать. Понимаете, столичный житель немного избалован. У минчан есть много вариантов выбора, куда пойти, что посмотреть или как развлечься. А в районных центрах народ попроще. В любом случае пока что нашим домашним стадионом будет “Молодечно”. Он подходит нам по инфраструктуре, ценовой политике, по отношению к нам руководства города и местных болельщиков. Думаю, мы не чужие для них, так что выданный аванс постараемся оправдать. Самое главное, что на футбол приходит много зрителей и нет никаких эксцессов.

– К милиции пока претензий нет?

– Мы понимаем, что в мире сейчас неспокойно, а поэтому какие-то меры безопасности милиция все-таки должна принимать. Но, например, сейчас все баннеры и лозунги согласовываются только в Федерации футбола. Сотрудники милиции проверяют болельщиков лишь на наличие посторонних предметов.

– Сергей Николаевич, сами вы довольны игрой команды?

– Стартовали мы неплохо, а как там дальше будет, покажет время. Я работаю директором в клубе только с февраля прошлого года, но обстановка в коллективе мне нравится. Я назвал бы ее семейной.

Алесь СИВЫЙ.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл. рэкламнага аддзела: (017) 3286609
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

9 772071 964000 16032

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 25.04.2016 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 25 020 экз. Заказ № 1383